

Täysistunto

Tiistai 30.5.2017 klo 14.01—18.07

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 60/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

14.38 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Suomen talouden hyvä käänne on tosiasia. Talous kasvoi viime vuonna 1,4 prosenttia ja kasvaa tänä vuonna tämänhetkisten valtiovarainministeriön arvioiden mukaan 1,2 prosenttia. Tähän 1,2 prosenttiin on huomioitu muun muassa se, että viime vuoden lopun talouskasvu oli hyvin alhaista, lähes nollaa, ja toisaalta sitten se, että alkuvuoden ensimmäisten kuukausien talouskasvu on ollut selkeästi nopeampaa. Tämä on tehty senhetkisten parhaiden tilastotietojen ja ennusteiden perusteella, ja Suomessa on ollut perinteisesti tapa, että valtiovarainministeriön kansantalousosaston ennusteisiin luotetaan ja julkisen talouden suunnittelu ja budjetointi perustuu valtiovarainministeriön kansantalousosaston arvioon.

Mutta kuitenkin tämä kasvu tuo tilaa hengittää. Olen erityisen iloinen siitä, että työttömyys vähenee. Yhä useampi suomalainen saa mahdollisuuden työhön. Tämä talouden käänne on osittain seurausta maailmantalouden ja euroalueen pitkään jatkuneesta hyvästä vireestä mutta myös osittain hallituksen johdonmukaisen työlinjan ansiota. Työ on asetettu päätöksenteossa etusijalle, ja se näkyy nyt.

Yhtä lailla tosiasia on kuitenkin myös se, että työttömyytemme on edelleen aivan liian korkealla tasolla, työllisyysaste liian matala hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseksi ja julkinen talous selvästi alijäämäinen. Vaikka tulisi minkäläinen talouskasvupyrähdys maailmalta, elämme silti rakenteellisesti velaksi tulevien sukupolvien piikkiin. Tänäkin vuonna valtio ottaa arviolta noin 5,4 miljardia euroa velkaa. Näistä syistä hanskat eivät missään nimessä saa nyt tipahtaa, vaan työtä on jatkettava koko ajan. Päätös päätökseltä kuukausi kuukauden perään ja vuosi vuoden perään meidän tulee jatkaa vastuullisia uudistuksia — sellaisia hyvin harkittuja uudistuksia, jotka antavat mahdollisuuden monelle suomalaiselle päästä töihin, sellaisia viisaita uudistuksia, jotka lisäävät luottamusta Suomeen, ja sellaisia tulevaisuuteen katsovia uudistuksia, jotka tuovat Suomeen toivoa.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio sisältää pieniä, hyviä askeleita matkalla tulevaan. Lisätalousarvio tehtiin kehysvarauksen puitteissa, joten finanssipolitiikan viritykseen sillä ei ole vaikutusta. Nostan muutamia esimerkkejä lisätalousarvion keskeisistä asioista:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

Hallitus panostaa Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen tukemiseen. Muun muassa Turun telakan ja Uudenkaupungin autotehtaan vuoksi Lounais-Suomessa menee nyt hyvin. Tämän vuoksi hallitus panostaa tämän kasvun tukemiseen ja hallitus ehdottaa-kin lisää rahaa tekniseen koulutukseen Varsinais-Suomessa yhteensä 20 miljoonaa euroa. Tässä kasvun tukemisessa on kaiken kaikkiaan ajattelutavan muutos. Me olemme vuosikausien ajan joutuneet tekemään äkillisen rakennemuutoksen kriisipaketteja, mutta silloin kun jollain alueella on selkeästi vahvaa talouskasvua ja sen potentiaalia, silloin on järkevää panostaa sen kasvun tukemiseen, realisoida se kasvu, vahvistaa niiden yritysten menestystä, jotka ovat jo menestyksen aallolla, turvata osaavan työvoiman saanti ja muun muassa koulutukseen satsaamalla rakentaa näille yrityksille näkymää myöskin tulevasta menestyksestä, joka taas antaa uskoa investointien tekemiseen.

Arvoisa puhemies! Menestyksen tukeminen tarkoittaa myös infrasta huolehtimista. Suomen kilpailukyvyyn tukemiseksi on varmistettava hyvät kansainväliset yhteydet. Suomi on viennistä riippuvainen ja myös tuonnista riippuvainen, ja ne taas tarvitsevat toimivaa merikuljetusta. Tämän vuoksi Oulun meriväylähankkeeseen ehdotetaan 12,5 miljoonan euron määrärahaa väylän syventämiseen sataman kuljetustehokkuuden nostamiseksi. Myös Rauman meriväylähankkeen valtuutta ja määrärahaa ehdotetaan lisättävän 2 miljoonalla eurolla. Edelleen infraan panostetaan siten, että Uudenkaupungin radan sähköistämiseen ehdotetaan 21 miljoonaa euroa. Sähköistämisen tavoitteena on saada kustannussäästöjä liikennöinnissä sekä pienentää turvallisuus- ja ympäristöriskejä muun muassa Turun ratapihalla.

Arvoisa puhemies! Matkailu on maailmanlaajuisesti erittäin nopeasti kasvava toimiala, ja myös Suomessa matkailuala kasvaa huimaa vauhtia. Suomella on erityisesti Pietarin läheisyyden vuoksi erityisiä mahdollisuuksia matkailussa. Matkailun edistämiseksi rakenteilla olevan Kymi Ring -moottoriurheilukeskuksen rakentamiskustannuksiin ehdotetaan 3,5 miljoonan valtionavustusta. Toteutuessaan Kymi Ringillä voitaisiin järjestää kymmenientuhansien ihmisten kansainvälisiä tapahtumia, mikä toisi alueelle ja Suomeen paljon matkailutuloloja. Korostan tässä yhteydessä, että kaikki valtion lisätuki on ehdollista yksityisen rahoituksen toteutumiselle.

Arvoisa puhemies! Vielä muutamia poimintoja:

Työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönottoon ehdotetaan 10 miljoonan euron lisäämäärärahaa, nimenomaan julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. Aktiivimallin toteutuksessa on tärkeää, että työttömiä autetaan ja että siihen on riittävät voimavarat. Toisaalta näitä varoja tarvitaan myöskin siihen, että jo vuoden alusta voimaan tullut työttömien tapaminen kolmen kuukauden välein — heidän haastatteleva, auttaminen, tukeminen työelämään — tarvitsee riittävät resurssit.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menoja ehdotetaan lisättäväksi noin 8,6 miljoonaa euroa lähinnä Irakin koulutusoperaation jatkumisen vuoksi.

Tärkeään sote-uudistukseen annetaan lisätukea 22 miljoonaa euroa tietohallinnon perustamiseen sekä maakuntien esivalmisteluun ja väliaikaishallinnon kasvaviin menoihin. On tärkeää, että historiallisen suuren maakuntauudistuksen valmisteluun on riittävät voimavarat. Myöskin sote-uudistukseen liittyen asiakkaan valinnanvapauden pilottihankkeisiin myönnetään 30 miljoonan euron määräraha.

Oma erityinen menokohteensa on Suomen valtion ja Venäjän federaation valmisteilla oleva sopimus Pietarissa sijaitsevan Suomi-talon kiinteistön hankkimisesta Suomen valtiolle. Valtiosopimuksessa kohteen ostajana toimisi valtion puolesta valtion täysin omista-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

ma erityistehtäväyhtiö Governia Oy. Governia Oy:n pääomittamiseen ehdotetaan 8,2 miljoonaa euroa määrärahaa. Valtion takaussuorituksiin ehdotetaan 8,2 miljoonan lisäystä Suomen Pietarin-instituuttia ylläpitävän Pietari-säätiön Pietarin Suomi-talon peruskorjaukseen liittyvän lainan takaussuoritukseen luotonantajan sanottua lainan irti.

Vielä viimeisinä huomioina:

Luonnonvarakeskukselle ehdotetaan 1,6 miljoonan lisäystä Savonlinnan-toimintojensa uudistamiseen. Tämä on osa Savonlinnan alueen huomiointia, koska Savonlinnassa on ollut erityisiä haasteita.

Vielä viimeisenä valtion korvaukseen maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin ehdotetaan 1 miljoonan euron lisämäärärahaa.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan lisätalousarviossa on paljon teknisiä korjauksia, paljon välttämättömiä asioita. Kuitenkin olemme mielestäni löytäneet ja pystyneet valitsemaan hyviä kohteita, joilla tuetaan kasvua ja luodaan positiivisuutta. Mutta tämä kaikki on tehty tiukan, vastuullisen finanssipolitiikan hengessä, ja ehkä siihen kiinnittäisin huomiota, että tämän lisätalousarvion myötä valtion lisälainanottotarve vähenee vajaa 200 miljoonaa euroa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Käynnistämme debatin.

14.47 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä maailmalla tullut myötätuuli nyt tukee Suomen taloutta, ja se on tietysti hyvä asia, ja me kaikki olemme siitä iloisia. On tietysti iso kysymysmerkki siinä, että vaikka näin on tilanne, vaikka myötätuuli meidän päämarkkina-alueiltamme puhalttaa, niin siitä huolimatta hallituksen sekä velka että työllisyystavoitteet karkaavat. Työllisyydestä uupuu 80 000, ja velkaantuminen on kolminkertainen vuonna 2019 hallituksen omiin tavoitteisiin verrattuna. Tämä osoittaa sen, että hallitukselta tarvittaisiin nyt lisää toimenpiteitä. On hyvä, että Varsinais-Suomen alueelle tulee panostuksia, mutta, arvoisa valtiovarainministeri, Suomi on kokonainen. Missä muut alueet, missä Pirkanmaa, Pohjois-Karjala, missä ne alueet, joilla olisi nyt näkymää saada uutta työtä ja työllisyyttä? Arvoisa valtiovarainministeri, Suomi on kokonaisuus. Me tarvitsemme kaikki suomalaiset [Puhemies koputtaa] kaikkialla Suomessa mukaan tähän kasvuun.

14.48 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä odottaisi, että opposition puoleltakin ja varsinkin pääoppositiopolueen puolelta nähtäisiin joskus vähän valoakin tunnelin päässä, niissä tekemisissä, mitä hallitus on tehnyt. Kyllähän ne hallituksen monet toimenpiteet, joilla kilpailukykyä on vahvistettu ja menosäästöjäkin jouduttu tekemään, ovat vauhdittaneet sitä, että meidän taloutemme on nousussa. Tämä talousarvio on myös sillä tavalla lähes historiallinen, että valtion lainanottotarve pienenee. Yleensä lisätalousarvioissa lisätään valtion lainanottoa. Viimeksi kymmenen vuotta sitten ehkä on käynyt tällä tavalla, että on voitu pienentää.

Myönteisiä asioita: Esimerkiksi Oulun sataman väylän syventäminen 12,5 metriin on merkittävä teollisuuden tarpeita palveleva hanke ja samoin tämä Kemera-rahoituksen 11 miljoonan euron palauttaminen tämän vuoden talousarvioon. Se merkitsee sitä, että ne tärkeät työt siellä metsissä voivat jatkua ja me saamme raaka-ainetta meidän kasvaviin teollisuuden investointeihin metsätaloudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

14.49 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On epärehellistä syyttää tai kehua jotain tiettyä hallitusta maailmantalouden trendeistä. Samaan aikaan täytyy olla tyytyväinen, jos työllisyydessä tai taloudessa on positiivisia merkkejä. Vuodesta 2008 aina näihin päiviin asti jatkunut matalasuhdanne on taittumassa. Mutta samaan hengenveetoon on todettava, että hidas kasvu on uusi normaali eikä mitään pitkää nousukiittoa ole tulossa eikä näköpiirissä. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat muun muassa Handelsbankenin arviot, joiden mukaan maailmantalouden nousu alkaa jo hiipua ja ensi vuonna globaali suhdanne alkaa jo heikentyä. Voikin perustellusti sanoa, että Suomi sai otteen kansainvälisestä nousukiidosta, mutta maaliviivan tuntumassa. Näin ollen rohkean hallitusta verojärjestelmän kokonaisuudistukseen, energiaremonttiin, perustuloon, maankäytön, liikenteen, asumisen yhä parempaan yhteensovittamiseen, ansiososiaaliturvan uudistamiseen, paikalliseen sopimiseen työntekijät osallistavalla tavalla sekä fiksuihin julkisiin hankintoihin. Mitä enemmän teemme näitä uudistuksia yhdessä parlamentaarisesti, sitä enemmän [Puhemies koputtaa] ne kestävät aikaa ja tulevat pantua täytäntöön.

14.50 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kevät on ollut positiivisten uutisten aikaa talouskehityksen osalta, ja sen pohjalta on ollut hyvä myös näitä lisätalousarvion päätöksiä tehdä, mutta hyvä muistaa niin kuin edustaja Aaltokin totesi, että eletään hitaan kasvun aikaa ja rakenteellisten uudistusten tiellä on jatkettava. Syksyille on varmasti vielä kovia paineita työmarkkinoitten osalta ja muutoinkin.

Mutta tästä lisätalousarviosta täytyy sanoa, että tässä on yllättävän paljon positiivisia asioita, joilla varmasti saadaan aikaan tarvittavaa kasvua ja kehitystä. Itse nostaisin täältä tämän sote- ja maakuntauudistukseen tehdyn 22 miljoonan euron lisäyksen, joka laitetaan tähän tietohallinnon perustamiseen ja maakuntien esivalmisteluun. Pidän tärkeänä, että se raha on käytössä nyt jo valmistelun aikana ennen kuin väliaikaishallinto aloittaa, ja tämä oli tärkeä päätös siinä mielessä, että saadaan tämä kehitys liikenteeseen.

14.51 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei oppositiossa kielletä sitä, että luvut ovat positiivisessa kasvussa. On erityisen tärkeää, että hallitus on tehnyt omilla toimillaan joitakin sellaisia asioita, jotka ovat edistäneet sitä kehitystä, mitä on tapahtunut, mutta pitää toki tietysti tunnustaa se, että maailmantalouden kasvu on ollut se veturi, joka osaltaan vie sitä.

Olisin kyllä toivonut, että tässä valtiovarainministeriön näkemyksen mukaisessa lisätalousarviossa olisi ollut voimakkaita panostuksia siihen, että oltaisiin luotu se porras, jolla meidän kasvualan yritysten, jotka ovat luoneet tuotteen, tuotteista tehdään teollisia tuotteita, joita voidaan viedä, ja luotaisiin siten uusia teollisia työpaikkoja tähän maahan. Se puuttuu nyt kokonaisuudessaan, ja se puuttuu tästä hallituksen linjasta. On vain tuuleen huudettuja sanoja. Sitä olisin toivonut, että olisi enemmän panostusta siihen, [Puhemies koputtaa] että uusia teollisia työpaikkoja syntyy.

14.53 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin täytyy sanoa, että tässä lisätalousarviossa on paljon positiivisia asioita. Ja niin kuin täällä valtiovarainministeri jo mainitsi tästä positiivisesta rakennemuutoksesta, on mukava, että tällaisiakin lukuja on, koska yleensä olemme tottuneet näihin negatiivisiin rakennemuutospaketteihin, joilla on pitänyt reagoida niihin kielteisiin asioihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

Mutta aivan niin kuin täällä kollegat ovat edellä todenneet, täytyy muistaa, että Suomi on kokonaisuus. Tietenkin entisenä varsinaissuomalaisena iloitsen siitä, että sillä suunnalla menee lujaa, mutta toisaalta sitten Itä-Suomessa on edelleenkin alueita, joilla on syvä työttömyys. Siinä mielessä nyt tämä täällä eduskunnassakin viime viikolla esitelty TE-keskusten malli — tämä uusi maakuntahallinnon malli, jossa vastuullisuus alueitten kehittämisestä siirtyisi sinne maakunnille ja hyvin pitkälti yritysten kontrolle — herättää huolta siitä, pystytäänkö tätä kokonaisuutta tulevaisuudessa näkemään siten, että koko Suomen alueella nämä työllisyysasiat [Puhemies koputtaa] pitää ottaa huomioon. Olisinkin kysynyt tästä vastaavalta ministeriltä.

14.54 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän suomalaisten on syytä olla tyytyväisiä siitä, että suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukyky on parantunut. Se on kiihdyttänyt talouskasvua. Ja nämä hallituksen toimet, jotka on kirjattu tähän lisäbudjettiin, lisäävät nimenomaan näitten uudistuvien alojen kilpailukykyä. Luodaan uutta koulutusta, joka heijastelee sitten laajemmalti, ei pelkästään Varsinais-Suomeen. Koko telakkateollisuuden valmistus verkottuu hyvin pitkälle koko valtakuntaan. Sen tähden on arvokasta ja tärkeätä, että annetaan lisäruiskeita, jotka tuottavat uutta työtä ja uutta toimeiliasuutta. Meidän on syytä olla iloisia siitä, että olemme kyenneet yhdessä parantamaan Suomen kilpailukykyä.

14.55 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että tämä talouden käänne on tapahtunut. Siellä on taustalla tietenkin, niin kuin valtiovarainministeri mainitsi, nämä kansainväliset suhdanteet. Tosiasiassa kyllä nämä talouskasvun luvut alkoivat parantua tuolla keväällä 2015 ja työllisyysluvut syksyllä 2015. Hyvä, että suunta jatkuu.

On myös hyvä, että komissio omassa arviossaan Suomesta antoi meille poikkeusluvan tämän rakenteellisen alijäämän osalta. Huomionarvoista tuossa on se, että viitattiin eläkeratkaisuun, joka siis käynnistettiin viime vaalikaudella ja joka tuli tämän vaalikauden aikana päätökseen täällä eduskunnassa, ja kilpailukykysojpmukseen. Molemmat ovat työmarkkinajärjestöjen ansiota, ne ovat merkittävästi vaikuttaneet siihen, että näin on käynyt.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyisin ministeriltä, kun jätitte mainitsematta kokonaan näitten valtionyhtiöitten omistussosuuden myynnin tuossa omassa puheenvuorossanne: Mitä on tapahtumassa Nesteelle ja Vapolle? Eikö näistä molemmista voisi löytää nyt elementtejä tämän kasvun tasaiseen jakautumiseen Suomeen, säällisen kasvun edellytysten rakentamiseen Suomeen?

14.56 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Täytyy ensimmäisenä oikaista edustaja Myllykosken väite siitä, että tämä hallitus ei tue pilotointia ja demolaitoksia. Itse asiassa tässä annetaan 10 miljoonaa Tekesille tällaiseen toimintaan.

Talous kasvaa, työttömyys vähenee — missä vika? Kilpailukykysojpmus on se, mikä tämän on saanut aikaan. Eli meidän, Suomen kilpailukyky suhteessa muihin maihin on kohentunut huomattavasti samaan aikaan, kun sekä yksityisen teollisuuden että julkisen puolen investoinnit kasvavat, ja tämä johtaa positiiviseen lopputulokseen. Kuluttajien luottamus on ennätystasolla. Me olemme saaneet tänne 45 000 työpaikkaa lisää kahdessa vuodessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

Sitten tehdään vielä lisää toimenpiteitä, millä pystytään kasvattamaan pieni- ja keskituloisten ostovoimaa sekä tuomaan lisää työpaikkoja palvelualalle. Matkailu 4.0 -hanke on hyvä, se tuo Lappiin ja Itä-Suomeen työpaikkoja.

Ja vielä lopussa keuhun Oulun sataman syväystä. Nämä liikennehankkeet, [Puhemies koputtaa] väylähankkeet ovat hyviä.

14.57 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä nyt on korkea aika antaa kiitosta hallitukselle ja myös valtiovarainministerin erinomaiselle toiminnalle.

Täällä opposition penkkiriviltä esitettiin väite, että maailmantalouden kasvu olisi siivittänyt Suomenkin kasvun nousuun. Ehkä tässä jotain perää on, mutta kun tarkemmin tilastoja tutkii, niin maailmantaloushan on kasvanut kohta kymmenen vuotta, mutta meillä alkaa kasvu vasta nyt. On siis päivänselvää, että hallituksen toimet alkavat nyt purra. Täällä on hallitus tehnyt hyviä ratkaisuja, joilla kilpailukyky paranee, ja näin me pääsemme kasvuun mukaan. Totta kai me tiedämme ja muistamme, että parkuminen siellä opposition penkkirivillä on ollut kovaa silloin kun näitä vaikeita päätöksiä on tehty, ja nyt varmasti tunnelma on nolo ja vaisu siellä, kun vihdoinkin tulosta alkaa tulla.

Edelleen haluaisin kiittää arvon herra valtiovarainministeriä näistä hyvistä yksityiskohdista, liikennepoliittisista ratkaisuista. Nämä syväväylätoimet ovat hyviä, ja erityinen kiitos Kymi Ringistä. Se parantaa kyllä alueen kilpailukykyä siellä Kaakkois-Suomessa, [Puhemies koputtaa] ja varmasti jonain päivänä saamme siellä formulakisatkin käyntiin.

14.58 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani myös varsinaissuomalaisena edustajana kiittää hallitusta ja valtiovarainministeri Orpoa siitä, että hallituksella oli kykyä reagoida tilanteeseen, joka poikkeaa siitä totutusta ja valitettavasta kaavasta, jolla suomalaiset hallitukset ovat joutuneet reagoimaan äkillisiin rakennemuutoksiin, joiden etumerkki on ollut vahva miinus sekä työpaikkojen että alueen talouden näkökulmasta. Nyt tilanne on ollut Varsinais-Suomessa aivan päinvastainen, ja on vaadittu yllättävää ja nopeaa reagointia tilanteeseen, jossa rakennemuutos on positiivinen: kasvu-ulottuma näkyy useamman vuoden päähän, ja uusien työpaikkojen määriä lasketaan tuhansissa tai pikemmin kymmenissätuhansissa. Tämä on ollut alueen yrittäjille merkittävä kysymys. Osaavan työvoiman pula on ollut aito murhe poiketen aiempien vuosien vaikeista vaiheista.

Kiitan erityisesti päätöksestä, joka liittyy Uudenkaupungin radan sähköistämiseen. Se on turkulainen turvallisuuskysymys ratapihan näkökulmasta mutta myös koulutuspanostus aina siihen huipputason diplomi-insinöörien koulutukseen asti, [Puhemies koputtaa] jota maakunta kipeästi kaipaa.

14.59 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden lisääntyminen ja työttömyyden väheneminen Suomessa on nyt faktaa ja hyvä signaali tulevaisuudelle, kyllä.

Varsinaissuomalaisena kansanedustajana olen myös hyvin iloinen siitä, että hallitus ja ministeri Orpo ymmärtävät panostaa 20 miljoonaa koulutukseen. Ja sitten tämä Uki—Turku-välinen rata sähköistetään, se on valtavan loistava asia. Nyt minä kysyisinkin ministeriltä: entä se henkilöliikenne siellä, tullaanko siihen myös panostamaan sitten lähitulevaisuudessa? Se on tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

Ja sitten ihmettelen yhtä asiaa: Nimittäin vihreät ovat esittäneet tulevalle puoluekokoukselle sellaista aloitetta, että lomituspalveluista vähennettäisiin oikeastaan kokonaan maataloustuottajien lomituspalvelut siirtymäajalla, [Puhemies koputtaa] ja sehän on tulevaa eläinsuojelulakia ajatellen tosi kummallinen tilanne. On hyvä, että hallitus lisää myös lomituspalveluihin rahaa maataloustuottajille. — Kiitos.

15.01 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Positiivinen rakennemuutos ja sen tukeminen on ilman muuta hyvä asia, mutta se ei voi tarkoittaa sitä, etteikö negatiivisen rakennemuutoksen alueilla paikkakuntia tuettaisi jatkossakin. Savonlinnasta tämä hallitus lakkauttaa 900 paikkaa opettajankoulutuslaitoksesta, ja se tarkoittaa samaa kuin jos Helsingistä lakkautettaisiin puolet Helsingin yliopiston opiskelupaikoista. Ja kun lasketaan vielä muutama vuosi taaksepäin ja se, että meiltä on lakkautettu myöskin ammattikorkeakoulupaikkoja sekä kansainvälisen viestinnän laitos, yhdessä tämä vaikutus on sama kuin jos koko Helsingin yliopiston 30 000 opiskelijapaikkaa, kaikki opiskelijapaikat täältä Helsingistä, lakkautettaisiin. Eli Savonlinna jos mikä on erittäin negatiivisen rakennemuutoksen kourissa ja saa vain murusia tässä lisäyksessä. Siksi kysyn, ministeri Orpo: onko Savonlinnalle tulossa jotakin lisää tulevissa suunnitelmissa?

15.02 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa liioittemme helposti puolin ja toisin, eli yleensä oppositio kritisoi liian kovasti, ja siinä on myös oma riskinsä hallituksen kohdalla, että ylikorostetaan asioita. Nimittäin vaikka KD on ollut mukana tukemassa kilpailukykyopimuksen syntyä ja uskoo, että pitkällä tähtäimellä se johtaa hyvään tulokseen, niin en kuitenkaan usko, että tämä tapahtunut talouskasvu perustuisi siihen. Täytyy katsoa, mitä eri tutkimuslaitokset analysoivat. Kyllähän siinä selvästi näkyy, että Suomen viimeaikainen kasvu on ollut erityisesti yksityisen kulutuksen ja rakentamisen ansiota. Jos otetaan muutama vertausluku, niin Ruotsin kasvuvauhdilla Suomen bkt olisi 40 miljardia euroa nykyistä suurempi ja Saksan kasvuvauhdilla 23 miljardia euroa suurempi. Mitä haluan sanoa: kyllä hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että tekee hyviä ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] mutta ei pidä myöskään liioitella, mitkä asiat ovat vaikuttaneet tähän talouskasvuun.

15.03 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymys on nyt siitä, että tästä maailmantalouden myötätulesta huolimatta hallitus itsekin myöntää, että se ei tule pääsemään velkatavoitteeseensa eikä työllisyystavoitteeseensa. Te itse, ministeri Orpo, äsken totesitte, että koska velkaantuminen jatkuu, niin nyt hankat eivät saa tipahda. Mutta, ministeri, minun mielestäni enemmänkin se ongelma näyttäytyy nyt sellaisena, että tässä on puoli vaalikautta kulunut ja hankat on hädin tuskin edes käteen saatu. [Oikealta: Ohhoh!] Työllisyystoimet ovat olleet riittämättömät, minkä seurauksena on käymässä juuri näin kuin käy. Kysyn: missä ovat riittävät työllisyystoimet?

Puhemies! On myönteistä, että Lounais-Suomi saa näitä tukipaketteja, mutta täällä tuli esimerkiksi Savonlinna esiin, ja pirkanmaalaisena mietin, kun Aamulehdessä kerrotaan miljardiluokan pääomittamisesta, että missä nyt esimerkiksi ainutkertaisen hankkeen, Tampere 3 -korkeakouluhankkeen luvatut pääomitukset ovat. [Puhemies koputtaa] Näihin haluaisin myös alueellisesti ministeriltä vastauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

15.04 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viitanen, kyllä tällä menolla on nyt ero kuin yöllä ja päivällä siihen, mitä tapahtui aiemmin. Käännös on tapahtunut. On rehellistä myöntää, että maailmantalouden elpyminen auttaa Suomea, mutta on myös, arvoisa oppositio, epärehellistä väittää, että hallituksen toimet eivät avittaisi tätä kasvua ja työllisyyttä. Meillä työllisyys paranee, meillä työttömyys vähenee. Kuluttajien luottamus talouteen nousi tässä kuussa ennätykseen, parhaaseen lukuun sitten vuoden 1995.

Arvoisa puhemies! Haluan antaa kiitosta panostuksista koulutukseen ja myös siitä, että autoveroa laskettiin, sillä sen tuotto nyt nousee, eli valtio saa enemmän, kun veroa alennettiin. Ja erityiskiitos tästä Kymi Ringistä — ei kun Kimi Ringistä — joka nyt tuo merkittävästi kasvua ja [Puhemies koputtaa] panostusta myös tuolle alueelle.

15.05 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todellakin syytä huomata, että maailmantalouden tilanne on kehittynyt positiiviseen suuntaan ja nimenomaan meidän päämarkkina-alueillamme. Mutta on aivan selvä asia, että kun Suomeen ollaan investoitu — aivan valtava investointibuumi on menossa, kuten oppositiopuheenjohtaja Lindtmankin on varmaan huomannut, kannattaa kuitenkin tosiasiat ottaa huomioon sillä keinoin, miten ne ovat — ei sellaiseen maahan investoida, jolla ei ole tulevaisuutta taloudessa. Tämä kannattaa edustaja Lindtmankin muistaa, vaikka kuinka vahvaa poliittista mielipidettä esittääkin.

Edustaja Heli Järvinen äsken tässä epäili, että hallitus on lakkauttanut Savonlinnassa jotakin. [Heli Järvinen: Kyllä!] Muistuttaisin kuitenkin, että eduskunta on aikanaan säätänyt lailla: yliopistot ovat itsenäisiä päätöksentekijöitä. Sitten sen jälkeen, mitä maailmassa tapahtuu, yhteiskunta hoitaa totta kai velvoitteensa, mutta itse yliopistojen päätöksenteon sisälle ei kannata lähteä menemään.

Joka tapauksessa talous kasvaa. Nautitaan siitä ja lopetetaan se jonninjoutava mariseminen siitä, kuka teki ja mitä teki. Tärkeintä on, että pyörät pyörivät.

15.06 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katselin tuossa työllisyyskatsausta huhtikuulta, ja siellä on kyllä positiivista luettavaa. Työttömyys vähenee kaikissa ikäryhmissä, ja ilokseni katselin nimenomaan pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria. Työttömyys myös alenee kaikkien ely-keskusten alueilla, elikkä täällä puhuttiin Kainuusta, Pirkanmaasta, Etelä-Pohjanmaasta ja Keski-Suomesta, ja aika reippaita vähenemisiä, Pirkanmaalla jopa lähes 20 prosenttia. Nämä ovat merkittäviä alenemia. Kaikkihan me tiedämme sen, että kun me saamme lisää veronmaksajia, me saamme sitä kakkua ja voimme sitten palata siihen talouteen ja tilanteeseen, että voimme jopa parantaa etuuksia.

Sanoin viime viikollakin tästä aiheesta, että hallituksen työllisyystavoite karkaa. On niin, että tavoite pitää laittaa riittävän korkealle, muutenhan sen tavoittaa heti ja eihän siinä ole mitään järkeä. Ja kuitenkin suunta on oikea, aivan eri kuin viime kaudella, jolloin työttömyys reippaasti lisääntyi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajille Filatov ja Zyskowicz. Sen jälkeen ministerin vastaus, ja sitten jatkamme debattia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

15.08 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun talous lähtee nousuun, kestää jonkun aikaa, että työllisyys paranee. Ja kun työllisyyskin alkaa parantua, niin laman jäljet näkyvät vielä sosiaalisella puolella. Toivon, että hallitus ei unohda tätä sosiaalista lamaa, jonka viitta on paljon pidempi kuin se tilanne, josta me nyt puhumme.

Olen aina iloinen siitä, että työvoimapolitiikkaan tarjotaan lisää rahaa. Sen tietävät varmaan he, jotka ovat pitkään tässä salissa olleet. Mutta tällä kertaa hämmästelін tuota kirjausta, mikä budjetissa on, koska siinä sanotaan "työttömyysturvan aktiivimallin toteuttamiseen" tälle TEMin pitkälle 51 momentille. Sellaista kuin työttömyysturvan aktiivimalli ei ole olemassakaan vielä. Se on ilmeisesti hallitukselta tulossa syksyllä lainsäädäntönä, ja siinä on kyse siitä, että ansiosidonnaista työttömyysturvaa ollaan leikkaamassa niiltä ihmisiltä, jotka eivät onnistu löytämään itsellensä työtä tai aktiivitoimia. Hämmästelінkin nyt sitä, että meillä avataan ikään kuin uusi käytäntö, [Puhemies koputtaa] että meillä laitetaan budjettiin rahaa sellaiseen tarkoitukseen, jota meidän lainsäädäntömme ei tunne.

15.09 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, ja kuluttajien ja yrittäjien luottamus talouteen on poikkeuksellisen korkealla tasolla. Tässä tilanteessa sosiaalidemokraattien puheenjohtaja, edustaja Antti Rinne vaati vappupuheessaan hallituksen eroa. [Timo Heinonen: Oho!] Tässä tilanteessa hallituksen pitäisi edustaja Rinteen mielestä lyödä hanskat tiskiin. [Leena Meri: Menee liian hyvin!] Olen kyllä samaa mieltä kuin valtiovarainministeri Orpo, joka ilmoitti puoluevaltuustopuheessaan ymmärtävänsä sen, että pakkasessa värjötteleville peruskannattajille pitää vappupuheessa saada jotain iloista sanottavaa, mutta olen samaa mieltä ministeri Orpon kanssa myös siitä, että pitkään aikaan ei ole kuultu yhtä hölmöä vaatimusta. Anteeksi vain, edustaja Rinne, mutta olen tässäkin asiassa ministeri Orpon kanssa täysin samaa mieltä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt otamme ministeri Orpon, 5 minuuttia, ja sen jälkeen jatkamme debattia.

15.10 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin vielä tästä tilanteesta: Kasvu on kiistämätöntä, eli laman voidaan sanoa olevan takana. Kasvu on alkanut, kyllä, 2015 alkaen. Mutta edelleen kasvu on vieläkin suhteellisen vaatimattomalla tasolla, mutta jos ne viimeisten kuukausien paljon positiivisemmat lukemat saadaan jatkumaan eli kasvu on kestäväällä pohjalla korkeampaa kuin 1,2—1,5, niin silloin me voimme aidosti ajatella, että me pääsemme siihen tilanteeseen, että työttömyys vähenee vielä nopeammin, ja että me pääsemme taittamaan velkaa vielä nopeammin. Sen sijaan voisi sanoa, että trendi on tällä hetkellä se, edustaja Lindtman, että nyt meillä on mahdollisuus. Me jatkamme määrätietoista politiikkaa saavuttaen hallituksen tavoitteita. Ensimmäiset olivat karkaamassa, koska kehitys oli hitaampaa. Tämän olen monta kertaa todennut täältä, se ei ole mikään uutinen. Kehitys oli ensimmäisten kahden vuoden aikana hitaampaa. Nyt meillä on selkeät merkit vahvemmasta kasvusta, mutta meidän pitää tukea sitä ja tehdä jatkuvasti lisää toimenpiteitä.

Siihen, ettei hallitus ole tehnyt työllisyyttä lisääviä toimia, muutamia:

Me olemme keventäneet työn verotusta noin miljardilla, muun muassa työtulovähennystä 450 miljoonaa pieni- ja keskituloisille. Nämä ovat olleet erittäin merkittäviä ratkaisuja, jos uskoo siihen, että antamalla ihmisille enemmän rahaa, heidän omia rahojaan jättämällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

heille, he kuluttavat enemmän, pärjäävät paremmin ja se parantaa työllisyyttä. Jos uskoo tähän, niin silloin työn verotuksen keventäminen on hyvä asia.

Me olemme olleet edistämässä kiky-sopimuksen syntymistä, josta iso kiitos kyllä myös työmarkkinajärjestöille, ja se parantaa meidän vientimme hintakilpailukykyä, joka varmasti tukee keskipitkällä aikavälillä jo meidän työllisyyttämme. Väitän, että se näkyy tällä hetkellä investointien määrässä.

Me olemme madaltaneet työllistämisen kynnystä erilaisilla lakimuutoksilla. Me olemme tehneet työttömyysturvauudistuksia. Me olemme vapauttaneet kauppojen aukioloaikoja. Avaamme apteekkisäätelyä. Toivottavasti edetään alkoholilainsäädännössä samalla tavalla. Me teemme koko ajan eri puolilla toimia sen eteen, että talous kasvaa, Suomen talous muuttuu dynaamisemmaksi, jotta meille syntyy työpaikkoja, jotta syntyy tulevaisuudenuskoa, jotta investoidaan, jotta uskaljetaan palkata.

Se, että kehysriihessä uskallettiin tehdä, ja nyt lisätalousarviossa myös, selkeitä panostuksia koulutukseen, jotta voidaan turvata osaavan työvoiman saanti, ja se, että panostettiin merkittäväällä tavalla kehysriihen päätöksillä Suomen Akatemiaan ja Tekesiin, on juuri sitä kaikkein, sanoisin, tärkeintä tällä hetkellä: panostetaan pidemmän aikavälin kasvun mahdollisuuksiin ja edellytyksiin, korkeamman osaamisen edellytyksiin. [Vasemmalta: Miksi leikattiin?] — Me jouduimme leikkaamaan, kuten kaikki täällä tietävät, siksi, että Suomi on velkaantunut niin hirvittävää tahtia. Me jouduimme tekemään 4 miljardin säästöpaketin, kyllä. Me jouduimme ottamaan joka paikasta. Mutta nyt kun olemme tehneet viimeisiä päätöksiä, niin olemme pistäneet niitä munia yhteen koriin ja saaneet sitä kautta pienemmilläkin rahoilla enemmän vaikutusta siihen koulutuspolitiikkaan, osaamiseen, innovaatiotoimintaan. Näistä ratkaisuista minä olen erityisen tyytyväinen Suomen tulevaisuuden, työllisyyden ja työttömien ihmisten vuoksi.

Mutta, arvoisa puhemies, muutamia kommentteja vielä lisää:

Valtionyhtiöiden Nesteen ja Vapon valtuuden korotuksista on periaatepäätökset tehty jo aikaisemmin, nyt ne tuodaan eduskunnan käsittelyyn. Mutta ei se tarkoita sitä, että näitä myyntejä tehtäisiin nyt ja tässä, vaan se on valtuus, ja hallituksen tulee viisaasti oikeana aikana käyttää näitä valtuuksia. Mielestäni aina, kun valtion omaisuutta myydään, pitää huolehtia siitä, että ne varat käytetään viisaasti uuden kestävä kasvun ja työllisyyden vahvistamiseen.

Edustaja Rinne nosti esille myöskin komission arvion. Se oli todellakin hyvä asia, että komissio näki ne rakenteelliset uudistukset, joita Suomessa on tehty, siis suomalaisessa yhteiskunnassa laajemmin mutta myöskin hallituksen tekeminä. Heillä oli vahvistuvaa uskoa siihen, että Suomi kykenee ratkaisemaan niitä rakenteellisia isoja ongelmia, joita meidän taloudessamme on, ja sitä kautta taistamaan meidän velkaantumistamme ja saattamaan julkisen talouden kestäväälle pohjalle. Eihän meillä mitään muuta tavoitetta voi olla. Meidän pitää jatkaa tiukkaa finanssipolitiikan linjaa, mitä tehdään tässä nyt. Taas kiinnitän huomion siihen, että velkamäärä ensimmäisen kerran ties kuinka pitkään aikaan [Puhemies koputtaa] lisätalousarvion yhteydessä ei kasva vaan lisävelanottotarve päinvastoin hieman pienenee. Se ei nyt suurta juhlan aihetta ansaitse, mutta kun me saamme sen taistumaan, niin nyt jatketaan töitä ja saadaan se taistumaan kunnolla.

Puhemies! Jäi paljon vielä vastaamatta. Palaan niihin seuraavissa puheenvuoroissa.

15.16 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naureskelin mielessäni, kun lueskelin puheenjohtaja Orpon puheita tuolla valtuuston kokouksen yhteydessä. Hän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

ei ollut ilmeisesti lukenut sitä koko puhetta, että siinähan oli kysymys pelkästään siitä, että pääministeri oli todennut, että "tulos tai ulos" — jos ei saavuta tavoitteitaan, niin sitten pitää lähteä.

Kyllä tässä on tosiasia se, että tämä hallitus on leikannut epäoikeudenmukaisesti kansalaisilta, niiltä ihmisiltä, jotka ovat heikommassa asemassa. Tämä hallitus on leikannut jättimäärät koulutuksesta, tutkimuksesta, tuotekehityksestä ja innovaatiotoiminnasta. Nyt on sitten vähän palauteltu, pikkusen rippeitä, että jos kymmenen on leikattu, niin yksi sitten palautetaan. Se ei kyllä korjaa tätä tilannetta.

Hallitus ei ole saanut suuntaa muuttumaan, mitä tulee julkisen talouden epätasapainoon, mitä tulee velkaantumiseen, mitä tulee työllisyysasteeseen. Nämä mukavat, hyvät merkit tällä hetkellä taloudessa ovat erittäin positiivisia. Me olemme kaikki tyytyväisiä siitä, että talous kasvaa ja työllisyys paranee, mutta meillä on vielä paljon tehtävää, niin kuin itse totesitte. Ongelma on se, [Puhemies koputtaa] että tämä hallitus ei saa tehtyä niitä päätöksiä, [Oikealta: Höpö höpö!] jotka johtavat pysyvästi ratkaisuihin.

15.17 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosi-asia on se, että edellisellä vaalikaudella pidettiin kulutusta yllä velkarahalla [Pia Viitasen välihuuto — Antti Rinteen välihuuto] ja sitä otettiin valtavasti valtiolle, ja hallituksen leikausten takia myös kunnat joutuivat ottamaan valtavasti velkaa. Veroja kiristettiin, omaisuutta myytiin ja valtion kassa tyhjennettiin. [Antti Lindtmanin välihuuto] Näin ei kerta kaikkiaan voi enää jatkaa, ja tämä hallitus on ottanut toisen linjan. Se ei kaada näitä talouden ongelmia tulevien sukupolvien ylle vaan on leikannut menoja ja saanut velkaantumisen taittumaan. Ja nyt, kun talous muutoinkin kasvaa ja työllisyys paranee, me olemme pääsemässä juuri positiiviseen kierteseen, joka näkyy koko yhteiskunnassa erittäin myönteisellä tavalla. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden lasku alentaa kuntien sakkomaksuja, [Puhemies koputtaa] ja se on erittäin arvokas asia kunnille.

15.18 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama huomio työllisyydestä:

Hyvä, positiivinen asia on se, kuten edustaja Merikin toi esiin, että työllisyys on kasvanut. Katsoin kausi- ja satunnaisvaihteluista tasoitetun sarjan, ja se osoittaa työllisten määrän kasvaneen 16 000 ihmisellä. Se on ehdottoman hyvä asia.

Mutta huonompi asia on se, että nousuveden virta voi kääntyä toiseen suuntaan hyvinkin nopeasti, ja sitten ollaan taas pattitilanteessa, jos isoja rakenneuudistuksia ei kyetä tekemään. Uudistusten aika on nyt, kun taloudessa näyttää menevän hieman paremmin. Talouden pitkän aikavälin kuva on synkkä, jos uudistuksia ei kyetä tekemään. Jatkossa me tulemme näkemään hyvin todennäköisesti yhä voimakkaammin semmoisen tilanteen, jossa työllisyysaste vahvistuu mutta työllisten määrä ei kasva. Tämä johtuu työikäisen väestön hupenemisesta, ja se puolestaan asettaa isoja haasteita huoltosuhteelle.

Arvoisa puhemies! Toinen huomionarvoinen seikka on se, että työttömyyslukujen aleneminen voi kertoa myös siitä, että ihmisiä jää yhä enemmän työvoiman ulkopuolelle. Tästä ilmiöstä muun muassa Elinkeinoelämän valtuuskunnan [Puhemies koputtaa] Kadonneet työmiehet -analyysi oli hyvä osoitus.

15.19 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tämä kiistaton talouden ja työllisyyden kasvu ja hyvä suuntaus saadaan myös sillä ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

valla kansalaisten tietoisuuteen, että se olisi sitten omiaan vahvistamaan myös heidän luottamustaan tulevaisuuteen, lisäisi ostovoimaa ja sitä kautta taas vahvistaisi ja antaisi lisäpotkua tälle hyvälle kehitykselle. Siksi on tärkeää, että tästäkin talosta tulee kuitenkin yhtenäinen viesti siitä, että talouden ja työllisyyden suunta on oikea, oli siinä sitten vaikuttimena niin maailmantalous kuin myöskin tämän hallituksen hyvät teot koskien muun muassa kilpailukyksopimusta.

Olen iloinen myös niistä panostuksista, mitä nyt on tehty esimerkiksi maakuntauudistuksen ja soten suhteen: yli 50 miljoonaa niitten perustamiseen, seurantaan, tietojärjestelmien tukemiseen ja kaikkeen siihen, mitä nyt maakunnissa noissa suurissa uudistuksissa [Puhemies koputtaa] ja niitten tekemiseen tarvitaan.

15.20 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä asia jokaiselle suomalaiselle, että hallituksen työlinja puree, yhä useampi suomalainen pääsee töihin. Tässä voisi jopa ajatella, että tämä hieman kismittää oppositiota, mutta en usko sitä. Uskon, että olette myös iloisia siitä, että isänmaa menee eteenpäin.

On tärkeää, että rakenneuudistukselle tulee lisärahaa tässä lisätalousarviossa, jota käsittelemme. Täällä tulee maakuntahallinnon väliaikaishallinnon rakentamiseen ja tietojärjestelmien perustamiseen 22 miljoonaa euroa. Vetoan nyt siihen, että kun maakuntien määrä on suuri ja ne ovat hyvin erikokoisia, on tärkeää, että nämä rahat jaetaan sillä tavalla, että myöskin väestöperusteisuus on yksi kriteeri. Tässä viittaa vahvasti Uuteenmaahan, joka on isoin maakunta.

On hyvä, että valinnanvapauspilotit menevät eteenpäin. 100 miljoonaa euroa on nyt valinnanvapauspilotteihin, mutta nuo kriteerit, jotka on julkaistu, ovat sellaisia, että ne eivät sovi Uuteenmaahan eivätkä muihin isoihin maakuntiin. Toivon, että hallitus katsoo, että tämä toimeenpano [Puhemies koputtaa] ei vinoudu sen takia, että maakunnat ovat erikokoisia. Uskon, että tämä asia hoituu.

15.21 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aina uskonut, että te, arvoisa valtiovarainministeri Orpo, kuulutte siihen aika isoon tykistöjoukkoon, kansanedustajajoukkoon Lounais-Suomen edustajia, mutta olin vähän pettynyt, koska niin Porin kuin Turun hanke on ollut sitä, että tälle positiiviselle rakenneuudistukselle varattaisiin rahaa, ja selvitysmieskin selvitti sitä, miten Lounais-Suomen rakenneuudistusta voidaan viedä eteenpäin. Mutta onnittelen teitä siitä ponnistuksesta, että Varsinais-Suomen rakenneuudistukselle tulee nyt rahaa. Mutta Lounais-Suomen ei, ja se hiukan minua hämmästytti, kun yhdessä veneessä tässä on oltu puhumassa tämän positiivisen rakenneuudistuksen puolesta ja näin selvitysmieskin linjasi. Mutta tälle hyvälle hankkeelle pitäisi löytää nyt verrokkeja ympäri Suomea, sillä muutkin alueet tarvitsevat siemenrahaa, ei vain Satakunta ensimmäisenä jonottajana, vaan kyllä varmasti Savonlinnassa ja myös Tampereella ja monilla muilla Suomen alueilla, Itä-Suomessakin, tarvittaisiin aluetalouteen satsaamista kasvun nimissä.

15.23 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden käännehen on fakta. On siirrytty miinuksesta plussalle. Kuluttajien luottamus on viimeimpien tietojen mukaan ennätyskorkealla. Minusta on ihan turha väitellä ainakaan kovin pitkään siitä, kenenkä ansio ja mitä syitä tämän takana on. Hyvä, että nousee. Tämä on kuitenkin positiivinen yllätyskin kaikille meille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

Länsirannikko, Varsinais-Suomi ja siitä ylöspäin, on saanut kasvun hedelmistä kaikkein suurimman osan. Hyvä on, että näin tapahtuu, sehän levittäytyy myös koko Suomeen alihankintaketjujen kautta ja hyödyttää tällä tavalla koko maata. Kysymykseni on, arvoisa valtiovarainministeri: Kun tämä myönteinen juttu, mikä tässä on saatu nähdä, on kuitenkin alkua, niin miten suhtaudutte ensi syksyyn, koska silloin tapahtuu kuitenkin aika isoja ratkaisuja? On tehtävä budjetti, on työmarkkinaratkaisujen aika, ja niillä kyllä voidaan sitten panna lisää poweria tähän nyt hyvin käynnistyneeseen talouden kasvuun ja parantuneeseen työllisyyteen.

15.24 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden työllisyysaste on tuntuvasti ollut Suomea parempi pysyvästi ja pitkään. Erilaiset kansainväliset talousinstituutit ovat todenneet Suomen rakennejäykkyyden poikkeuksellisen rankaksi kasvun esteeksi. Paikallinen sopiminen odottaa itseään, yleissitovuudesta halutaan pitää kiinni, mutta kun perustuslaissa taataan sopimusvapaus, niin minun mielestäni, jos yleissitovuus jollain toimialalla on, siihen osallistumisen pitäisi olla tahdonvaraista eli ei mitenkään automaattista, niin kuin se tällä hetkellä on, vaan jokaisen, joka haluaa joko työntekijä- tai työnantajapuolelta liittyä yleissitovuuteen, tulisi ilmaista itsensä tässä suhteessa. Muuten ei voida katsoa perustuslain tulleen toteutuneeksi.

15.24 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun aurinko nousee, kukko kiekuu, mutta johtuuko auringonnousu siitä kukon kiekumisesta? Mikä on syy ja mikä on seuraus menee helposti sekaisin.

Työvoiman halpuuttaminen ei ole kilpailukykyä parantanut. Pääministeri Sipilähän ehti jo ottaa itselleen kunnian Turun telakan tilauksista, mutta itse asiassa telakan johtaja Meyer totesi sanatarkasti näin: "Koska emme voi olla halvin, meidän on oltava paras." Osaaminenhan on meidän voimamme, ja on ihan oikein, että Turun seudulle, Varsinais-Suomeen tätä osaamispääomaa lisätään, [Sari Sarkomaa: Missä ovat SDP:n ehdotukset?] mutta samaan aikaan tarvittaisiin tasaisempaa tukea koko Suomen aluetalouteen. Täällä on mainittu jo Savonlinna esimerkkinä siitä, että Suomi uhkaa jakautua kahtia, menestyvään länteen ja vaikeuksissa olevaan itään, ja tällaista eriarvoisuutta ette varmaankaan, valtiovarainministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] halua entisestään lisätä.

Talouden vuorovesi nousee ja olemme siitä iloisia, mutta huolehditään siitä, että se nostaa kaikki veneet.

15.26 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta on joutunut tekemään monia erittäin vaikeita päätöksiä, mutta pitkälti niiden ansiosta Suomen talouden suunta on lopulta oikea. Työttömyys on meillä Suomessa edelleen vakava inhimillinen ja yhteiskunnallinen ongelma, mutta onneksi nyt huhtikuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli Suomessa 37 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömyys on alentunut koko maassa ja useilla eri sektoreilla, mikä on täysin päinvastaista kehitystä kuin vielä viime hallituskaudella totuttiin näkemään.

Arvoisa puhemies! Eräs merkittävä tekijä tälle työllisyyden paranemiselle ovat jo toteutetut mittavat, miljardiluokan tuloveronalennukset. Niiden ansiosta kulutus on lisääntynyt. Muun muassa arvonlisäveron tuotot nousevat tämän lisätalousarvion mukaan lähes 190 miljoonalla eurolla ja myös autoverotuotto yli 50 miljoonaa euroa vuodessa. [Puhemies koputtaa] Tämä on esimerkki veronalennusten tuomista lisätuloista julkiseen talouteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

15.27 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin hieman korjata yhtä osiota, jota on täälläkin keskustelussa hieman sivuttu. Täällä on mainittu, että lomituksen hallintomenoihin tulisi 1 miljoona euroa. Näin on joissakin pape-reissa, mutta itse asiassa tuo lisämääräraha menee maatalousyrittäjien jaksamisen tukemi-seen, jota Mela on maatalouden kriisipaketissa osoitetun rahan turvin saanut toteuttaa.

Luke eli Luonnonvarakeskus julkisti tänään selvityksen ruokaketjun merkityksestä kan-santaloudelle ja alueille Suomessa. Ruoka-ala tuo kaikkialle Suomeen 340 000 työpaikkaa ja tuottaa 15 miljardia euroa arvonlisäystä eli 9 prosenttia koko maan arvonlisäyksestä. Viljelijät ovat ruokaketjun ensimmäinen ja tärkein lenkki, eikä ilman heitä ole ruokaketjun muitakaan lenkkejä, joten kiitos hallitukselle tästä lisämäärärahasta, jolla jatketaan Välitä viljelijästä -projektia.

15.28 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todet-tu, voidaan aina kiistellä siitä, kenen ansiota mikäkin on. On kuitenkin selvää, että nyt ta-lous on kääntynyt nousuun, ja siitä voimme olla kaikki tyytyväisiä.

Hiukan kuitenkin ihmetyttää välillä opposition kritiikki, kun ensin olette sanoneet, että hallitus on leikannut liikaa, ja sitten toisaalta toteatte, että velkaantumiskierrettä ei olla saa-tu katkaistua. [Välihuutoja vasemmalta] Näillä asioilla on tekemistä toistensa kanssa. [Ti-mo Harakka: Verotus!] Huoltosuhde heikkenee entisestään tulevaisuudessakin [Välihuu-toja vasemmalta] — saisinko puhua? — ja vaikka saisimme työllisyyden pysyvästi parem-malle tasolle, leikkaukset ovat olleet tarpeen.

Pitää vielä todeta sellainen positiivinen huomio liittyen työllisyyskehitykseen, että pii-lotyöttömyys on vähentynyt, ja tämä kertoo osaltaan erittäin positiivista viestiä siitä, että ihmiset uskovat talouden kehityksen pysyvän positiivisena.

15.29 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka esityksessä on-kin muutamia yksittäisiä hyviä asioita, kuten esimerkiksi rahoitus valtatie 12:lle ja samalla Kymi Ringille, myös eräästä ikuisuuskysymyksestä sietää esittää arvostelua. Tässäkin li-sätalousarviossa olemme myöntämässä turvapaikkaturismin kustannuksiin lisärahaa. On surullista, että kaikkien suomalaisia koskevien säästöjen ja tiukennusten keskellä hallitus tuo taas esityksen lisärahasta vastaanottotoimintaan, nyt 15 miljoonaa. Eikö tämä rahan la-pioiminen koskaan lopu? Olen aikaisemminkin esitellyt sitä, että tämän ilmiön kustannuk-set kerrannaisvaikutuksineen koottaisiin yhteen selväksi kohdaksi budjetissa. Näin me kansanedustajat ja erityisesti kansalaiset näkisimme ilmiön hinnan euroina ja voisimme verrata sitä yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin tai palveluiden leikkauksiin.

15.30 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan totta, että Suomi on eri alueista koostuva iso kokonaisuus ja meidän täytyy kaikista pitää huolta. Kiitän hallitusta tästä Luonnonvarakeskuspanostuksesta, 1,6 miljoonaa euroa, jol-loin Luonnonvarakeskuksen Savonlinnan kohde saadaan strategiseksi toimipisteeksi, ja myös reilusta 24 miljoonan euron paketista aikaisemmin. Koulutuspaikkoja toki toivom-me lisää.

Mutta vielä haluaisin puuttua tähän keskusteluun talouskasvusta, eli se on tosiasia, mut-ta tämä hallitus on todella tehnyt paljon. Esimerkiksi pienet yritykset voivat hoitaa nyt alv:n maksuperusteisesti tulouttamisella, yrittäjävähennys on olemassa, kikyn jälkeen in-vestoinnit lähtivät nousuun, ja historiallisen suuret rakenneuudistukset ovat olemassa. Te-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

kisi mieli kysyä edustaja Rinteeltä, kuinka demarit ratkaisisivat haasteitamme, [Puhemies koputtaa] koska yhtään tällaista vastausta täällä ei vielä ole kuulunut.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot tähän osioon: Lindtman, Jokinen ja Kalli. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

15.31 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kasvun käännehän tapahtui seuraavasti: tämä lähti rakentamisesta ja yksityisestä kulutuksesta silloin 2015, kun laitettiin isot hankkeet liikkeelle, ja nyt kun on myötätuulta maailmantaloudessa erityisesti päämarkkina-alueilla, tämä alkaa tulla tänne viennin puolelle, ja se on hyvä. Kaikesta hehkutuksesta voisi päätellä, että nyt hallitus vihdoinkin sitten saavuttaisi nämä omat itselle asettamansa talous- ja työllisyystavoitteet, mutta itse asiassa edustaja Multalan ja Heikkisen puheenvuorot hyvin todistavat sen, mistä on kysymys. Kun Multala ihmettelee, että vaikka leikkauksia on tehty, siitä huolimatta velkaantuminen kasvaa, niin Heikkinen sen tuossa toteaa: hallitus jakaa kasvun hedelmät muun muassa näillä apteekkarivähennyksillä, ja tämän vuoksi hallitukselta tästä kasvukäänteestä huolimatta jää saavutamatta taloustavoitteet ja velkaongelma jätetään seuraavalle hallitukselle. [Sari Multalan välihuuto] Tämä on se suuri kuva. Ja mitä pitäisi tehdä? Rakenteelliset uudistukset, jotka nostavat pysyvästi työllisyysastetta: perhevapaaudistus, oppivelvollisuuden pidentäminen. [Puhemies koputtaa] Ne ovat myös asiantuntijoiden suosittelemia keinoja.

15.32 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totta on se, että talouden käänne ja työllisyyden käänne on tapahtunut. Esimerkiksi arviota verotulokertymästä voidaan nyt nostaa 490 miljoonalla, ja se on paljon se. Onko se sitten tämä talouden käänne hallituksen ansio vai ei, siitä en kinaa, mutta se on ainakin hallituksen ansiota, että hallitus on nyt tiedostanut ja tunnistanut tämän tilanteen ja tekee tässä lisätalousarviossa selviä panostuksia kasvuun, osaamiseen, työvoima- ja yrityspalveluihin ja sitten infraan siellä, missä nähdään, että kasvua on vielä saavutettavissa.

Esimerkiksi infrasta: Ulkomaan viennin kannalta tärkeitä satamaväylien syventämisistä, Oulun satama, Rauma, Vuosaaren sataman syventäminen, jotka lisäävät meidän kansainvälistä kilpailukykyämme, tai elinkeinoelämän kannalta merkittävän liikenteen poikittaisväylän valtatie 12:n panostukset ja Uudenkaupungin radan sähköistys. Nämä ovat niitä, joilla hallitus vauhdittaa nyt vielä tätä kasvua ja työllisyyden hyvää kehitystä, joka on saatu aikaan, ja näin tulee toimiakin. [Puhemies koputtaa] Lisäksi voin mainita Kymi Ringin panostuksen, jolla turvataan kansainvälisen moottoriurheilukeskuksen syntyminen Suomeen. Se on myös panostus tulevaisuuteen.

15.34 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden isossa kuvasa ennustettavuus ja vakaus on se, joka pitää kuluttajien ja yrittäjien luottamusta talouteen korkealla, ja varmaankin hallituksella jotain ansiota on siihen, mikä on tämä iso kuva.

Oikeastaan kysymykseni kohdistuu jatkoksi edustaja Kääriäisen kysymykseen. Kun tällä lisätalousarviolla kyetään tätä luottamusta pitämään yllä tämän vuoden syksyyn monilla eri panostuksilla, niin syksyllä meillä edessä kuitenkin on asioita, jotka liittyvät siihen, miten meidän kilpailukykyämme kehittyy siitä eteenpäin ja mitä se vaikuttaa sitten mahdollisesti tähän työllisyysasteeseen, joka kuitenkin on hyvin merkittävä meille kaikille. Kysynkin, ministeri Orpo, teiltä: miten näette tämän tulevan syksyn, onko se kokonaisu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

tena suomalaisilla hallinnassa, ja kyetäänkö silloin edelleen vahvistamaan ennustettavuutta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 5 minuuttia, ja katsotaan, onko sen jälkeen vielä debatin tarvetta.

15.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin muutamia yksittäisiä asioita:

Tämä Uudenkaupungin radan sähköistyshän avaa sen mahdollisuuden, että sitä voidaan kehittää myöskin henkilöliikenteelle ja myöskin toimivuutta parantaa kaikin tavoin.

Tampere T3: Se on toteutumassa. Siinä on OKM tehnyt ison työn, ja iso kiitos kuuluu Tampereelle. OKM myöskin osallistuu siihen taloudellisesti. Mutta tästä OKM vastaa ja osaa kertoa enemmän.

Aktiivimalli: Kyllä, 1.10. on hallituksen tavoite saada aktiivimalli voimaan, mutta lähän hallitus voi varata varoja erilaisiin tarkoituksiin. Ei maakuntamalliakaan ole vielä käytössä, mutta senkin tekemiseen me varaamme täällä kymmeniä miljoonia. Eli näin minä ymmärrän tämän budjettiteknikan.

Savonlinnan osalta vielä kerran: Siis se on Itä-Suomen yliopisto, joka on päätöksen tehnyt, ja yliopistolainsäädännön mukaisesti heillä se päätösvalta on. Tässä tuli 1,6 miljoonaa Luonnonvarakeskuksen osalta Savonlinnaan. Sen lisäksi OKM on tehnyt toimenpiteitä, joilla aloituspaikkoja muissa Savonlinnan alueen oppilaitoksissa lisätään. Edelleenkin viitataan tässä, että OKM on näitä päätöksiä tehnyt, mutta asia on hallituksen pöydällä ja agendalla ollut.

Mutta sitten tullaan tähän kokonaisnäkökymään:

Siis talous kasvaa, ei vielä riittävästi. Liikaa työttömiä edelleen. Pitää tehdä lisää toimia. Me teemme joka käännteessä lisää toimia, napsu kerrallaan oikeaan suuntaan. Julkisen talouden suunnitelmassa tehtiin selkeitä ratkaisuja muun muassa kannustinloukkujen purkamisessa. Palautan mieliin varhaiskasvatusmaksujen merkittävän alentamisen. On arvioitu, että tämän julkisen talouden puoliväliriihen päätösten myötä tulee 8 000 uutta työllistä lisää. Me teimme taas muutamia tärkeitä toimenpiteitä, joilla parannetaan työllisyyttä. Budjetissa ensi syksynä me varaudumme jälleen tekemään lisää toimenpiteitä. Sen jälkeen tulee taas seuraava julkisen talouden suunnitelma, koska ei ole sitä hopealuotia, jolla tämä asia kerralla ratkaistaan.

Mutta työmarkkinajärjestöt tosiaan syksyllä käyvät liittokierroksensa. Toivon todella, että syntyy työrauhan puitteissa maltillisia työllisyyttä ja kilpailukykyä tukevia ratkaisuja. Työllisyyttä ja kilpailukykyä tukevat ratkaisut ovat nyt kaikki kaikessa. Se on työmarkkinajärjestöjen asia, ja toivon, että nämä ratkaisut löytyvät vastuullisesti koko Suomesta, nimenomaan vielä miettien työttömiä ihmisiä, jotka eivät ole olleet töissä niillä aloilla, joilla vahvempaa kasvua on. Mutta tämä on iso asia, koska jos se kilpailukykysovimuksen mukanaan tuoma hyöty ja se hinta, mitä työntekijätkin ovat siinä maksaneet, nyt ulosmitattaisiin ratkaisuilla, jotka eivät tukisi työllisyyttä tai kilpailukykyä, se olisi erittäin suuri vahinko.

Sitten tähän positiiviseen rakennemuutokseen:

Mielestäni sitä on ehdottomasti tuettava, ja siitä käsittääkseni täällä on yksimielisyys siinä. Edustaja Kiuru kysyi tästä Satakunnan tilanteesta. Minusta ne esitykset pohjautuvat selvitysmiesten esityksiin hyvin pitkälle. Joka tapauksessa kun on kyse meriteollisuudesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

ja sen koulutustarpeista, niin silloin sehän on siellä Satakunnan, Varsinais-Suomen alueella. Uskon, että nämä ratkaisut hyödyttävät koko aluetta, ja olen melko vakuuttunut siitä.

Mutta sitten muu Suomi: Minusta olisi hienoa, että me saamme lisää niitä tarinoita, missä me voimme tukea positiivista rakennemuutosta. Viime hallituksen aikana hallitus tuki merkittäväillä toimilla erästä positiivista rakennemuutosta, eli Äänekosken tehtaan investoinnin käynnistämistä. Minusta se oli vastaava. Mitä enemmän me saamme näitä, missä me voimme toimia ja tukea, että investoinnit lähtevät liikkeelle... Se on viisasta politiikkaa. Mutta muualla Suomessa biotalous ja kiertotalous luovat aivan uusia mahdollisuuksia. Kaivannaisteollisuuden nousu Suomessa luo uusia mahdollisuuksia. Meillä on tietoliikenneyhteydet, jotka mahdollistavat sen, että mitä tahansa kansainvälistä yritystäkin voi pyörittää vaikka Kainuun Puolangalta. Se on mahdollista. Meillä on upeata ruuantuotantoa, maailman parhaat viljelijät, maailman puhtainta ruokaa. Meillä on mahdollisuuksia kaikkialla Suomessa, kun me tuemme sitä, ja minusta tässä hallituksen politiikka on erittäin onnistunutta.

Jos pidämme kiinni tiukasta finanssipolitiikan linjasta ja jos vielä kehitys on senkaltaista, että me pystyisimme syksyllä huolehtimaan ostovoiman säilymisestä maltillisilla veroratkaisuilla, niin pitäisin sitä erittäin hyvänä tavoitteena [Puhemies koputtaa] — edustajien Kääriäinen ja Kalli kysymykseen viitaten — jolla taas vahvistettaisiin tulevaisuudenuskoa ja parannettaisiin kotimaista kysyntää ja työllisyyttä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ilmeisesti vielä on hieman debatin tarvetta, joten otamme lyhyen debattikierroksen.

15.40 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hehkutettiin äsken verotulojen kasvua. Hyvä, että kasvavat, mutta noin 220 miljoonaa euroa siitä vajaasta 500 miljoonasta eurosta tulee niistä ratkaisuista, joita tehtiin valtiovarainministeri Urpilaisen toimesta vuonna 2012 tietojärjestelmän kehittämishankkeessa, perintö- ja lahjaveroituksen jaksotukseen liittyviä muutoksia.

Arvoisa ministeri Orpo, te olette useampaan kertaan nyt todennut, että tarvitaan uudistuksia tulevaisuuteen nähden. Olen täsmälleen samaa mieltä, että pitää kääntää katse tuonne tulevaisuuteen. Minusta olisi hienoa, kun vanhempainvapaaajärjestelmää lähdetäisiin nyt nopeasti uudistamaan. Se vahvistaisi erityisesti nuorten naisten työllisyyttä, parantaisi palkkatasa-arvoa. Minusta olisi todella järkevää nyt miettiä myöskin oppivelvollisuusiän nostamista. Ikäluokkaa kohti se maksaa 20—30 miljoonaa euroa, ja sillä saavutettaisiin kaikkien ekonomistien yhteisymmärryksen näkökulmasta paras tulos sille, että näitä perusopetuksen päättäneitä ihmisiä [Puhemies koputtaa] ei olisi enää työvoimassa tarjolla kovin paljon, koska ne ihmiset ovat niitä, jotka jäävät jalkoihin tässä kehityksessä.

15.42 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä on oikeastaan neljä isoa kysymystä: miten ylläpidetään talouskasvua, miten ylläpidetään kilpailukykyä, miten ylläpidetään kuluttajien ostovoimaa sekä tätä positiivista, hyvää työllisyyskehitystä. Oikeastaan nämä kolme ensimmäistä kysymystä ovat ne keskeiset, mihin pitää osata vastata, kun mennään kohti tätä syksyn budjettikeskustelua ja niitä päätöksiä, mitä siellä tehdään. Minun mielestäni oikeastaan ainoita oikeita vaihtoehtoja ovat sellaiset, että jotenkin pystytään ylläpitämään se kuluttajien ostovoima tekemällä samantyyppisiä toimenpiteitä kuin on tehty aikaisemminkin. Eli vaikkapa tämä 450 miljoonan työtulovähen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

nys, mikä on annettu, on ylläpitänyt kuluttajien ostovoimaa. Se on sitten taas kiihdyttänyt talouden kasvua. Nämä ovat isoja kysymyksiä. Onneksi meillä on tällä hetkellä paljon enemmän työkaluja käytettävissämme [Puhemies koputtaa] kuin oli aikaisemmin, kun tilanne oli paljon huonompi. Me olemme menossa positiivista kohti.

15.43 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri sanoi, että voidaan ennakolta tukea tiettyjä toimia rahallisesti. Tämä on aivan totta. Esimerkiksi maakuntahallinnossa tämä väliaikainen hallinto, kun se laki on eduskunnassa. Silloin kun eduskunta päättää budjetista, se tietää, mihin tuo raha tullaan käyttämään. Mutta tässä aktiivisessa työttömyysturvamallissa meillä ei ole lakia. Meillä on olemassa luonnos, ja sen lisäksi meillä on olemassa kasvupalveluluonnos, jossa muun muassa esitetään poistettavaksi niitä haastatteluja, joihin te äsken viittasitte ja sanoitte, että ne ovat osa sitä aktiivista työllistämisturvamallia, tuossa luonnoksessa siis. Toivonkin, että huolehditte sen, että ne kärkihankkeet, mitkä ovat positiivisia olleet hallituksen politiikassa, tulevat tuohon kasvupalvelulakiin. Vaikkapa valinnanvapauslaki ei muuttunut kovinkaan paljoa luonnoksesta, ja minun pelkoni on se, että kasvupalvelulakikaan ei muutu. Mutta minusta olisi kohtuullista, että jos eduskunta päättää laittaa 10 miljoonaa euroa rahaa työttömyysturvan aktiivimalliin, niin sillä olisi käytössä tuo malli eikä niin, että se on [Puhemies koputtaa] josakin työryhmien sokkeloissa, varsinkin kun osa työmarkkinajärjestöistä pitää sitä kilpailukykyopimuksen vastaisena. Te halusitte rauhallista syksyä. Tämä ei edistä sitä.

15.44 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minua aina hämmentää useinkin, kun kuuntelen edustaja Rinteen kommentteja, erityisesti tätä haukkumista julkisen talouden epätasapainosta. Julkinen talous on ollut epätasapainossa vuosikymmenen. Te moititte pääministeriä, toivotte hänen eroaan, kun hallitus ei kahdessa vuodessa ole tuota suunnatonta epätasapainoa saanut kuntoon. Leikkauksia ei saisi tehdä eikä velkaa saisi ottaa. Te kritisoitte molempia. Millä ihmeen konstilla tuon ison muutoksen saa aikaan? No, yksi iso asia ollaan tehty jo, ja tämä on tämä tuleva sote-uudistus, jolla tämä isoin asia yritetään saada kuntoon vuoteen 2030 mennessä. Antakaa hyvää aikaa tälle. Me olemme saaneet monet talouden merkit kääntymään. Iloitaan siitä, koska kaikki nämä auttavat meitä tässä, että Suomi lähtee nousuun. Meillä on mahdollisuus tukea [Puhemies koputtaa] suomalaista yhteiskuntaa ikääntymismuutoksessa, joka on meidän isoin haasteemme tulevaisuudessa.

15.45 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kaikki iloitsimme tästä Lounais-Suomen hyvästä veturiasemasta Suomen taloudelle. Tietenkin toivomme, että tässä tämä kokonaisuus huomioidaan: sieltä Itä-Suomen suunnalta on kuitenkin pitkä matka muuttaa työn perässä Lounais-Suomeen, ja monta kertaa ne hankaluudet tulevat siitä, pystyvätkö puoliso ja lapset seuraamaan ja vastaavaa. Siinä mielessä täytyy vain toivoa, että tämän maakuntauudistuksen mukanaan tuomassa elinvoimapalveluitten uudistamisessa ei mennä nyt pahasti metsään vaan todellakin tätä kokonaisuutta edelleenkin katsotaan eri puolilta Suomea.

Mutta oikeastaan yhden ajankohtaisen asian haluaisin sinne valtiovarainministeriöön heittää: Tiedän, että tällä hetkellä hallituksen sisällä käydään kovaa keskustelua tulevasta alkoholipolitiikasta, ja varmasti valtiovarainministeriöstä voitaisiin tuonne sosiaali- ja terveysministeriön puolelle tehdä pieni laskelma, kuinka valtavat määrät joudumme tulevai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

suudessa lisäämään kustannuksia sille puolelle, mikäli hallitus nyt menee sillä kaavaillulla esityksellä eteenpäin. Toivoisin tässä nyt järkeä ja malttia ja [Puhemies koputtaa] sitä, että tämä esitys perutaan.

15.46 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin vielä miettimään näitä edeltäviä puheenvuoroja siitä, onko taloudellinen tilanne ymmärretty sekä tällä että viime hallituskaudella oikein. Minusta totuus on se, joka ei pala tulesakaan, ja siltä osin, kun katsotaan esimerkiksi viime kautta, kyllä löydämme sellaisen oppositiopuheenjohtaja Sipilän vaatimuksen, jossa hän puoliväliriihessä vaati, että silloinen pääministeri Katainen eroaisi, koska sen hallituksen tavoitteet eivät olleet vielä toteutuneet.

Nyt kun vertaa viime hallitusta ja tätä hallitusta, niin viime hallituskaudella tasapainotettiin taloutta 5 miljardilla eurolla, ja kipeää teki, tiedän sen kokemuksesta. Toisaalta viime hallituskaudella silloinen alijäämä lähes puolitettiin. Nyt kun katsotaan tämän hallituksen tavoitteita, niin täytyy sanoa, että kun pääministeri kuitenkin totesi, että joko tulee tulosta tai hän lähtee menemään — tätä hän kutsui uudeksi poliittiseksi kulttuuriksi — niin me olisimme tietenkin olleet tyytyväisiä, [Puhemies koputtaa] jos olisi voitu arvioida sitä, toteutuvatko tämän hallituksen tavoitteet, kun ne eivät ole toteutumassa edes alijäämän taivottamisen suhteen.

15.48 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Biotalous on todellakin menty jättiaskelin eteenpäin, kuten ministeri Orpo aivan oikein mainitsi esimerkiksi tapauksen Äänekoski. Kun talousvaliokunta antoi mietinnön Suomen energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030 mennessä, niin siinä asiassa oli ihan selvä ote koko valiokunnalla, että Suomen biotalous on se meidän uusi kasvualamme ihan selkeästi. Kiittän siinä valiokunnan kokouksessa nimenomaan demarien paikalla olleita valiokunnan edustajia Lauri Ihalaista, Ville Skinnaria ja Johanna Ojala-Niemelää, jotka vahvasti tukivat melkein yksimielistä mietintöä. Se oli aivan oikeaa toimintaa, koska pitää muistaa, hyvät edustajakollegat, se, että kun metsäteollisuus voi hyvin, se tuo lisää työpaikkoja metalliteollisuuteen, kemianteollisuuteen, kaikkeen suomalaiseen teollisuuteen, koska se on raaka-aine, jota tarvitsevat monen teollisuusalan tuotteet.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: kuluttajien luottamusindikaattori, joka juuri julkaistiin, on parhaimmillaan juuri nyt vuoden 95 jälkeen, kun näitä ruvettiin mittamaan. Nyt ovat [Puhemies koputtaa] luvut huipussaan, eliikkä kuluttajatkin alkavat luottaa tähän asiaan.

15.49 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin vielä huomiota teemaan, josta ei ole kovin paljon puhuttu tässä, eli siis siihen, että lisäbudjetin yhteydessä olisi tarkoitus antaa valtuudet vähentää omistuksia Nesteessä ja Vapossa jo aikaisempien suuntaviivojen mukaisesti. Valtion omistaminen ei saisi olla nyt ideologinen asia suuntaan eikä toiseen, eli voitaisiin todeta tässä yksimielisesti, kuten OP:n osaketutkimusjohtaja Henri Parkkinen jo lokakuussa Talouselämä-lehdessä, jonka mielestä valtion suuri omistusosuus on ollut Nesteelle hyödyllinen asia ja suorastaan mahdollistanut sen, että yhtiö on rojhennut vuosina 2007, 2008 ottaa ne suuret askeleet kohti biopolttoaineita, mihin mikään muu, yksityisesti omistettu öljy-yhtiö ei uskaltanut lähteä. Valtio pitkämiehenä, pitkäjänteisenä omistajana siis parhaimmillaan osaa jalostaa oman omistuksensa arvoa niin, että tänäkin keväänä se saa lähes 170 miljoonaa euroa osinkotulua [Puhemies ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

puttaa] ja tällä menolla joka vuosi tämän saman, joten sen omistuksen vähentäminen olisi hyvin lyhytnäköistä, hyvin lyhytnäköistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajat Zyskowicz ja Viitanen. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sitten puhujalistaan.

15.50 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rinteen joutui valitettavasti poistumaan, mutta ilmeisesti edustaja Krista Kiuru oli mielissään edustaja Rinteen vappupuheesta, joten jatkan vielä vähän tästä tematiikasta.

Olen opposition kanssa samaa mieltä siitä, että talouskäänteestä ja tällä hetkellä talouden kasvusta huolimatta emme ole sillä uralla esimerkiksi työllisyyden ja velan osalta, jolla pitäisi olla, ja että tämä edellyttää hallitukselta uusia toimia työllisyyden ja kasvun tukemiseksi. Mutta tämä sosiaalidemokraattien vappurieha siitä, että kun pääministeri on sanonut tulos tai ulos, niin nyt olisi sitten oikea aika lähteä ulos ja heittää hanskat tiskiin, on täysin käsittämätön vaatimus. Talous menee oikeaan suuntaan, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, luottamus vahvana kuluttajilla ja yrittäjillä. Itse asiassa kysyn ministeri Orpolta: mihin johtaisi se, jos pääministeri nyt päättyisi eroamaan?

15.51 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ihan hyvä, että edustaja Zyskowicz hallituksen tavoin myöntää sen, että uralla ei olla, ja minusta se on erittäin vakavaa. Hallituksen omassa toimintakertomuksessa sivulla 55 todetaan, että velkaantumistavoitetta, valtion alijäämätavoitetta, julkisyhteisöjen ja rakenteellisen alijäämän tavoitetta ei tulla toteuttamaan. Ne eivät toteudu, edustaja Zyskowicz ja ministeri Orpo, ja silloin on vakavan harkinnan paikka. Ja se suunta, mikä nyt on otettu, on syy siihen, miksi ne eivät toteudu. Te leikkaatte pienituloisilta, eläkkeensaajien ostovoima jää miinukselle, perusturvaan tulee leikkauksia — täällä ostovoiman perään kuulutettiin. Nämä eivät ole olleet myönteisiä ratkaisuja.

Ja siitä, kun te täällä nyt julistatte, että koulutukseen panostetaan: Itse asiassa nekin panostukset, jotka olisivat niitä tulevaisuuspanostuksia koulutukseen, ovat aiempien päätöksien peruuttamisia. Kun täällä on lukuja, että toisella kädellä otetaan 10 euroa ja sitten annetaan euro takaisin, niin eihän siitä voi puhua todellisena panostuksena. Tästä, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies ja ministeri Orpo, me olemme todella huolissamme.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 3 minuuttia, ja sen jälkeen puhujalistaan.

15.52 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov ehti lähtemään. Tämän aktiivimallin HE on ollut lausunnoilla nyt kolme viikkoa, se on sieltä tulossa ja hallituksen piirissä sovittu. Minusta on perusteltua, että tämä määräraha sen käyttöönottoon varataan tässä vaiheessa. Minusta se on ihan järkevää tehdä niin.

Puhemies! Me käymme aina tätä samaa keskustelua. Siis kyllä hallitus toteaa sen, että talouskasvu ja työllisyyden koheneminen eivät ole riittävää vielä, jotta pääsisimme niihin hallituksen itse itselleen asettamiin vaatimuksiin. Minä olen hokenut sitä täältä pöntöstä varmasti sata kertaa ja sanonut aina sen perään, että me teemme lisää toimia, me teemme lisää toimia jokaisessa käänteessä, ja niin me olemme tehneet. Mutta yhtä kiistatonta on se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

että talous on kääntynyt kasvuun. Jos se lähti edellisen hallituksen aikana, niin mikäs siinä, olimme sielläkin mukana. [Naurua]

Eli siis Suomen talous on saatu kääntymään lukemattomien laihojen vuosien jälkeen, mutta edelleen meillä on suuria rakenteellisia ongelmia meidän taloudessa ja hyvinvointiyhteiskunnassa, joita pitää uudistaa. Edustaja Zyskowiczin kysymykseen siitä, mitä tapahtuisi, jos hallitus kaatuisi: meillä kaatuisi muun muassa äärettömän tärkeä sote- ja maakuntauudistus, jonka toimeenpano on aivan välttämätöntä meidän palvelujen turvaamisen ja myöskin meidän julkisen talouden kestävyyskannalta — sen kannalta, että me pystymme huolehtimaan tulevaisuudessa, 20-luvulla, meidän kasvavan vanhusväestön ja samaan aikaan myöskin nuoren, uuden sukupolven palvelut, heidän hyvän elämänsä hoitamiseen tarvittavat palvelut, kuten koulutuksen. Eli tämä vain yhtenä esimerkkinä, edustaja Zyskowicz, siitä, että ei nyt ole oikea aika. Nyt on saatu oikea suunta talouteen, tehdään lisää toimia määrätietoisesti, ja viimeiset uudistukset tehdään viimeisellä viikolla ennen vaaleja kahden vuoden päästä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten menemme puhujalistaan.

15.55 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Olisin vain ministerille todennut tuohon äskeiseen puheenvuoroon — valitettavasti hän juuri ennätti poistua — että sehän tässä nyt se kaikkein suurin huoli ja pelko on, että nämä suuresti odotetut sote-mallit tällaisena kuin hallitus niitä on nyt tuomassa aika monen asiantuntijan mielestä valitettavasti lisäävät eriarvoisuutta ja tulevat hyvin kalliiksi. Ne tulevat hyvin kalliiksi, eli voipa olla, että on sieläkin sitten aikamoisia möykkyjä vielä edessä, kun sitten katsomme.

Mitä tulee sitten näihin maakuntauudistuksiin ja muihin, niin kyllä minä tietenkin kehoittaisin ehkä kysymään myös vaikkapa Vapaavuoren mielipidettä näissä asioissa, että kuinka loistavia uudistuksia ja kustannuksiltaanakin edullisia nyt on tulossa. Eli siis tarkoitan sitä, että valitettavasti — en haluaisi sanoa tätä näin pessimistisesti — näyttää siltä, että moni hallituksen itse tekemä rakenneuudistus johtaa kuitenkin ei-toivottuihin seurauksiin eli mieluumminkin menojen lisääntymiseen kuin varsinaisiin säästöihin näillä kaavailluilla malleilla.

Puhemies! Olemme tuolla valtiovarainvaliokunnassa käyneet paljon nyt kuulemisia tästä taloustilanteesta kehyksen yhteydessä, ja tänään aloittelimme tätä lisätalousarviota. Se, mikä minua todella huolestuttaa, on se, minkä minäkin nyt sitten toistan, kun ministerikin kertoi moneen kertaan asioita toistavansa, että on äärimmäisen vakava asia, että hallitus tästä myötätuulesta huolimatta ei pääse tavoitteeseensa velkaantumisen tai työllisyyden suhteen. Olen erittäin huolissani siitä, kun esimerkiksi Etlan asiantuntija Vihriälä julkisuudessaakin on kertonut, että ellei nyt nopeasti tehdä lisää toimia jo kesän aikana, koska kehysriihi jäi vaatimattomaksi, niin olemme syksyllä siinä tilanteessa, että hallituksen pitäisi tehdä lisäleikkauksia. Tämä on aivan kammottava ajatus siinä suhteessa, että me tiedämme jo nyt, että nämä epäoikeudenmukaiset leikkaukset ovat toimineet päinvastoin taloutta hyödyttävästi kuin sitä eteenpäin työntäen. Ja tämä kaikki johtuu nyt siitä, että hallitus ei ole ottanut tosissaan työllisyystavoitetta ja toisaalta ei ole päätöksentekokykyinen, ei pysty tekemään tarvittavia uudistuksia.

Puhemies! En malta olla ottamatta kantaa täällä hetki sitten tulleeeseen asiaan eli tähän alkoholilakiuudistukseen, mikä nyt on ollut kovin ajankohtainen tänään. En tiedä viimeisintä tilannetta — kovasti on yritetty uutisista seurata, mikä eduskuntaryhmä hallituspuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

lueista milloinkin hyväksyy mitäkin kompromisseja. Tilanne näyttää hivenen epäselvältä. Mutta nyt, kun hallitus on aika tunnettu näiden hölmöjen esitystensä peruuttamisesta, minun mielestäni kyllä kannattaisi sekin analysoida, kuinka paljon tosiasiasitten nämä aiotut kustannukset sekä kansanterveydellisesti että sitten esimerkiksi poliisien lukumäärän lisäämistarpeen vuoksi tulevat aiheuttamaan kustannuksia. Tässäkin on varmasti ikään kuin peruuttamisen paikka.

Puhemies! Mitä tähän peruuttamiseen taas tulee, niin minusta se on sinänsä hyvä asia, että hallitus peruuttelee hölmöjä asioitaan, mutta se peruuttaminen ei näissä uudistuksissa voi olla ainoa linja. Nimittäin nythän käy niin, että kun hallitus sanoo, että nyt panostetaan koulutukseen, niin tosiasiasitten kysymys on vain massiivisen koulutusleikkauksen pienestä peruuttamisesta. Hyvä, että hieman perutaan, mutta isot leikkaukset sinne pohjalle valitettavasti jäävät. Ja tämä ihan niin kuin ajatellen vain, että kun mielellään hallituspuolueetkin täällä niin sanotusti nostavat koulutusta esiin, niin kyllä täällä aika tylyjä lukuja sen kohdalta leikkauksissa on. Kaikki asiantuntijat sanovat, että se on myös talous- ja työllisyyspoliittisesti äärimmäisen huono ratkaisu leikata tulevaisuuden kasvusta. "Peruuttamalla ei pääse eteenpäin" oli joskus kokoomuksen vaalilause muistaakseni. Nyt tietenkin tässä tapauksessa on sinänsä hyvä, että peruutetaan, mutta tietenkin toivoisi muunkinlaista tosiasiallista panostusta tähän kasvuun ja työllisyyteen kaiken kaikkiaan.

Viimeiseksi, puhemies, kun aika rientää, haluan vielä kerran palata tähän tärkeään teemaan, mikä on tänään tullut aika hyvin tässä keskustelussa esiin, eli aluetalouteen. Meidän kaikkien kannalta on viisasta, että koko Suomi kaikilla alueilla pärjää ja voi hyvin. On erittäin hyvä, että Turun seudulle tulee panostuksia — tamperelaisenakin voinen sen nyt ääneen sanoa — mutta samaan aikaan odotan vieläkin niitä toimia, mitä luvattiin Savonlinnalle, mitä Itä-Suomeen. Ja itse esimerkiksi Pirkanmaalla mietin tätä korkeakoulujen pääomittamislupausta, joka tuli, ja sitä, miksei tämänkaltaisia asioita tässä ja nyt ole huomioitu tässä lisätalousarviossa. Kaikki alueet tarvitsevat myönteisiä sysäyksiä. Sitä kautta minusta tuntuu, esimerkiksi arvoisat keskustan edustajat, että tässä suhteessa tiettyä alkiolaisuutta tarvittaisiin, että pidetään heikommista parempaa huolta ja huolehditaan koko Suomesta ja myöskin aluepolitiikasta.

16.01 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin alkuun talouden yleisestä kuvasta:

On todettava, että voimme kaikki olla tyytyväisiä siihen, että käänne taloudessa — talouskasvun näkökulmasta — mutta myös käänne työllisyydessä on aidosti tapahtunut. Tosiasia kuitenkin on se, että tuo käänne on sen verran heikko, että hallituksen omat tavoitteet talouden ja työllisyyden suhteen eivät tule näillä esitetyillä toimilla toteutumaan. Hallituksen tavoitteena on ollut nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin, mutta valitettavasti, vaikka taloustilanne on kohentumassa, silti tuo tavoite karkaa käsistä. Rakennemuutokset uupuvat, eikä työllisyysastetta tulla näillä keinoin saavuttamaan.

Hallitus myös on tavoitellut julkisen talouden vahvistamista 10 miljardilla eurolla, ja nyt jo eduskuntakäsittely kertoo karua kieltään siitä, että tuota julkisen talouden vahvistamista ei pystytä esitetyillä toimilla tekemään. Tosin on myönnettävä, että hallitus tasapainottaa taloutta 4 miljardilla eurolla, mutta samaan aikaan se satsaa veroasteen merkittävään alenemiseen, ja käytännössä se johtaa jopa 3 miljardin euron veroasteen laskuun esitettyinä aikajaksona, mikä tarkoittaa sitä, että hallituksen omat tavoitteet myös alijäämän suhteen karkaavat käsistä. Hallituksen asettama alijäämätavoite ei tule toteutumaan, vaan pahimmillaan tuo alijäämätavoite tulee olemaan kolme, jopa neljä kertaa suurempi kuin alun pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

rin hallitus tavoitteli. Näin ollen velkaantuminen ei tule pysähtymään ja velaksi eläminen ei tule loppumaan, vaikka hallitus näin esittääkin. Kyllä tämä karusisältöinen analyysi hallituksen yleisen talous- ja työllisyyspolitiikan epäonnisuudesta on otettava huomioon, kun me keskustelemme lisätoimista tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Lisätoimia todella siis tarvitaan. Tämän vuoden ensimmäinen lisätalousarvio lähtee siitä, että tehdään pieniä korjausliikkeitä siellä täällä. Ensinnä haluan kiittää sitä merkittävää korjausliikettä, jonka hallitus tekee viisastuneena niistä positiivisen rakennemuutoksen tukipäätöksistä, joita on jo aikaisemmin tehty. Nimittäin tämä positiivisen rakennemuutoksen tukeminen Varsinais-Suomessa on hyvä jatkumo sille työlle, jota on jo tehty aikaisemmin. Minusta on järkevää käydä keskustelua myöskin tällaisen hitaan kasvun aikana siitä, voitaisiinko myös valtion toimin tukea lopputulosta eri puolilla Suomea alueilla, joilla voisi syntyä positiivista rakennemuutosta ja myöskin positiivista ja nopeaa talouskasvua. Tältä osin Varsinais-Suomen esimerkki innoittaa myös toteamaan, että meillä on esimerkkejä tällaisesta positiivisesta rakennemuutoksesta. Yksi hyvä esimerkki on Äänekoski, mihin tuli tämä biotehdas. Sillä valtion panostuksella — joka oli varsin merkittävä viime kaudella — saatiin luotua ihan uutta kasvua Suomeen mutta myös aluetaloudellisesti todella merkittävillä päätöksillä uutta pöhinää. Nyt ollaan tilanteessa, jossa samanlaisia panostuksia kaivataan myös muualle.

Yksi maankäytön, asumisen ja liikenteen erityinen aluetaloudellinen panostus oli viime kaudella se, että jatkettiin Länsimetroa ja rakennettiin Kehärataa, ja näihin suuntautuneet valtion panostukset poikivat myös merkittävää talouskasvua alueellisesti mutta myöskin valtakunnallisesti. Haaste on, miten tästä opitaan niin, että me puhuisimme myös positiivisen rakennemuutoksen tukemisesta ei vain Varsinais-Suomessa vaan myös eri puolilla Suomea. Meidän kannaltamme kysymys on ylipäänsäkin: kun puhumme Lounais-Suomen rakennemuutoksen tukemisesta erityisesti meriklusterin näkökulmasta, miksi tästä esityksestä lisätalousarvioksi puuttuu vallan Satakunta eli toinen maakunnista, jotka yhdessä Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntina ajoivat tätä positiivista rakennemuutosta valtion päätöksenteon rattaisiin? Nyt toinen maakunta vallan puuttuu, ja olen siitä pettynyt. Mutta toisaalta ymmärrän myös Itä-Suomen tunnetta siitä, onko Savonlinnan hyvin vaikeata tilannetta huomioitu millään tavalla. Toisaalta kaipaisiko Itä-Suomi samantyyppisiä panostuksia niille mahdollisen orastavan kasvun lajeille, joita sieltäkin olisi kyllä löydettävissä? Toisaalta mietin Tampere 3:a, joka esimerkkinä kaipaa kyllä tunnustusta. Siinä korkeakoulusektorilla tehdään merkittävä rakenteellinen muutos, mutta sille alueelle ei olla valmiita kuitenkaan tukea osoittamaan samassa suhteessa. Ihmettelen, miksi tätä samaa menetelmää ei voisi ottaa käyttöön eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan muutama huomio:

Työllisyyspolitiikan suhteen on todettava, että tähän aktiivimalliin on nyt aidosti tulossa lääkitystä, mutta moni kysyy, tuleeko tästä aktiivimallista sellainen työllisyyspolitiikan rakenteellinen ratkaisu, joka aidosti luo mahdollisuuksia työllistymiseen. Kun eduskuntakäsittelyäkään tässä ei ole vielä aloitettu, eikö olisi järkevää satsata toisenlaiseen työllistämiseen nämä vähäiset resurssit, jotka tässä tulevat? 13 miljoonaa raporttia aktiivisuudesta vaatii nyt aika ison panostuksen myös eduskuntapäässä. Käyttäisin nämä rahat satsaamalla vahvaan työllistämiseen, erityisesti palkkatukeen.

Toisaalta on myös huomioitava tämän lisätalousarvion kiinnostava pieni yksityiskohta, joka ei kovin pieni loppuviimein ole, eli tässä lopulta annetaan valtuudet siihen, että Neste on vahvasti myytävänä, ja se tuntuu tietenkin pahalta, kun täällä esimerkiksi perussuoma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

laiset ovat arvostelleet valtion omaisuuden myyntiä. Nyt Neste siis on aidosti jälleen kaupan.

Viimeisenä mutta ei vähäisimpänä asiana otan huomioon sen, että lisätalousarviossa esitetään maakuntien tietohallinnon perustamiseen ja maakuntauudistuksen valmisteluun 22 miljoonaa euroa ja valinnanvapauden pilottihankkeisiin 30 miljoonaa euroa. Nyt on kuitenkin selvinnyt, että ensinnäkin pelkästään Uudellamaalla tarvittaisiin maakuntien tietohallinnon perustamiseen ja maakuntauudistuksen toimeenpanoon 68 miljoonaa euroa — pelkästään Uudellamaalla. Esitys lähtee siis 22 miljoonasta eurosta, joten voi todeta, että alakanttiin tämä esityksen pohja on. Toisaalta valinnanvapauden pilottihankkeisiin, joita ei tarvitsisi aloittaa etupainotteisesti, on kuitenkin 30 miljoonaa käytössä. Tässä on joku erikoinen epäsuhta kyllä, joka vaatii varmasti lisätalousarvion käsittelyssä vielä tarkempaa perehtymistä. Tältä istumalta tuntuu aika oudolta, jos maakunnat aidosti halutaan perustaa, että niihin ei ole varattu tarpeeksi rahaa. Ja valinnanvapauteen — josta aikaisemmin päätettiin, millä aikataululla mennään — etukäteispanostaminen taas tuo merkittävästi enemmän rahaa pöytään kuin edes maakuntien perustamiseen on tässä lisätalousarviossa varattu. — Kiitos.

16.10 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka varsinainen debatti jo päätettiin, niin haluan kuitenkin kiinnittää huomiota tähän työttömyysturvan aktiivimalliin, mistä edustaja Kiuru puhui. Siinähan on kyse työnteon kannustimisesta. Jos kolmeen kuukauteen ei ole pystynyt edes muutamaa tuntia, muutamaa päivää tekemään työtänsä, niin käy niin, että se työttömyysturva, joka ihan ensimmäisten päivien osalta on parempi kuin nykyinen työttömyysturva, seuraavan kolmen kuukauden ajalta pienee yhden päivän osalta. Edustaja Kiuru ei usko, että tällä on myönteisiä vaikutuksia. Tekisi mieli sanoa vanhaan tapaan, että lyödäänkö vetoa. Olen aivan varma siitä, että kun aikanaan tarkastelemme tämän aktiivimallin vaikutuksia, tulemme huomaamaan, että se on onnistunut lyhentämään tätä työttömyysjaksoa tai itse asiassa lisäämään työnteokoa työttömyysjakson aikana.

16.11 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli ihan hyvä, että edustaja Zyskowicz kiinnitti huomiota tähän aktiivimalliin ja siihen panostamiseen. Niin kuin tässä debattivaiheessa kävi ilmi, kysymys on siis lainsäädännöstä, jota ei ole vielä olemassa, mutta sille on nyt kuitenkin lisätalousarviossa tulossa rahat. Eli eduskunta ei ole päättänyt tämän tyyppisen hankkeen käynnistämisestä, joka on varsin, voisiko sanoa, ristiriitainen sisällöltään ainakin suomalaisten asiantuntijoiden näkökulmasta. Kysymys on siitä, kannattaako 13 miljoonan raportin tekemiseen Suomessa satsata 10 miljoonaa vai voisiko tämä aktiivinen työllistämismalli olla jotain muuta.

Me sosiaalidemokraatit olemme ajatelleet, että aktiivista työvoimapolitiikkaa tarvitaan, ja meille aktiivinen työvoimapolitiikka ei ole kepittämistä vaan kannustamista. Ja tässä aktiivimallissa, josta Ben Zyskowicz kauniisti puhui, ongelma on erityisesti se, että siinä on vain keppielementtejä, ei kannustinelementtejä. Me lähdemme siitä, että näitä kannustinelementtejä [Puhemies koputtaa] pitäisi juuri olla.

Puhemies Maria Lohela: Ei nyt käynnistetä uutta debattivaihetta, mutta edustaja Zyskowiczille vielä yksi vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

16.12 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvostettu rouva puhemies! On nimittäin pakko korjata. Tässä niin sanotussa aktiivimallissa on tämä myönteinenkin elementti. Eli sen kolmen ensimmäisen kuukauden aikana työttömyyskorvaus paranee, koska karenssipäivät alenevat seitsemästä muistaakseni viiteen. Eli tässä aktiivimallissa on yhtäältä pieni työttömyysturvan parannus, jos työttömyys jää hyvin lyhyeksi, mutta toisaalta siinä on sellainen kannustava — jos niin haluaa sanoa — keppielementti, että jollei kolmen kuukauden aikana edes muutaman päivän työnteko tai osallistuminen työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin onnistu, niin silloin seurauksena on se, että seuraavan kolmen kuukauden aikana työttömyysturva on yhden päivän verran pienempi.

16.13 **Jani Mäkelä ps**: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hiukan näistä aiemmin mainituista maahanmuuttokuluista. Lisätalousarviossa esitetään maasta poistamisen täytäntöönpanon valvontaan kohdennettavaksi 100 000 euroa, joista 40 000 on määrärahan lisäystä. Tämä on ainoa kohta näissä menoissa, jossa ihmettelen ehdotettavan määrärahan pienenemistä tai ehkä paremminkin sen kohdistamista. Tämä olisi juuri se kohta, mihin kannattaisi panostaa: tehostettaisiin perusteettomien ja paperittomien poistamista maasta. Tämä on sekä taloudellinen että turvallisuuskysymys. Nyt tähän laitettaisiin 100 000 euroa, mutta samalla vastaanottotoimintaan 15 miljoonaa euroa ja vapaaehtoiseen paluuseen 3 miljoonaa. Ei se vapaaehtoinen paluukaan väärin ole, on sekin paluu. Mutta silti pitää ihmetellä, miksei anneta kunnolla resursseja hoitaa palautuksia tarvittaessa vaikka pakolla. Jo yleinen lainkuuliaisuus vaatii, että maassa ei oleskella luvatta.

16.14 **Elina Lepomäki kok**: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous on ollut toista vuotta kasvussa. Vertaamalla Suomea muuhun Eurooppaan nähdään karu totuus: Euroopan komissio julkisti alkuvuonna ennusteen, jonka mukaan Suomen talous kasvaisi tänä vuonna 1,2 prosenttia. Ennuste jätti Suomen Euroopan maiden hännille päihittäen vain ankarista talousvaikeuksista kärsivän Italian. Suomi on kasvanut pitkään hitaammin kuin muut, vaikka ihan viime kuukausien kehitys lupaakin parempaa.

Suomen bkt oli alkuvuonna 2,8 prosenttia viime vuoden ensimmäistä neljännestä korkeammalla. Suunta on erittäin myönteinen, mutta vielä on ennenaikaista arvioida, kuinka pysyvä trendi on. Suomi on päässyt mukaan globaalin talouskasvun imuun monia muita maita myöhemmin. Suomen bkt on edelleen, yli kymmenen vuotta myöhemmin, vuoden 2007 tason alapuolella. Verrokkimaissa tuo taso on saavutettu aikaa sitten, Ruotsissa ja Saksassa jo vuonna 2011.

Tänään on salissa keskusteltu maailmantalouden roolista Suomen kasvuun. On selvää, että sillä on keskeinen rooli. Yhdysvalloissa kasvu on ollut jonkin aikaa hidastumaan päin, ja samoin kuin muun Euroopan, Suomen talous on perinteisesti seurannut Yhdysvaltain taloutta viiveellä. Nyt on turha lähteä spekuloimaan, kääntyykö talous uuteen laskuun vielä tämän vuoden aikana, ensi vuonna vaiko vasta kahden vuoden päästä. Poliitikon tehtävä ei ole ennustaa. Poliitikon tehtävä on paitsi katsoa vallitsevaa totuutta myös pyrkiä hallitsemaan näköpiirissä olevia riskejä. Sikäli kuin olemme parhaillamme lähellä suhdannehuippua tai jopa suhdannehuipussa, on täysin kestäväntöntä, että alijäämämme on tänä vuonna edelleen 7 miljardin euron luokkaa. Hyvä, että hallitus ja erityisesti valtiovarainministeri Orpo ovat asiasta huolissaan.

En tohdi olla pohtimatta, miltä alijäämämme näyttää 2020-luvulla, kun väestön ikääntymiskehitys on huipussaan ja Puolustusvoimat tekee 10 miljardin kokoluokkaa olevia han-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

kintoja. Entä miltä näyttää alijäämämme, kun korot kääntyvät nousuun? Edes velansaanti ei pienelle velkaiselle maalle ole koskaan mikään automaatio. Markkinaolosuhteet muuttuvat usein äkillisesti.

Ei ihme, että oppositio on salissa huolissaan. Seuraava hallitus löytää nämä ongelmat edestään, mikäli me emme saa kuluviiden kahden vuoden aikana rakenneuudistuksia tehtyä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Näin on!] Ongelmien synnyttämisessä ovat kuitenkin olleet aikaisemmat hallitukset ja siten myös kaikki eduskuntapuolueet vahvasti mukana. On hurskastelua syyttää tätä hallitusta päättämättömyydestä, kun aikaisempien hallitusten aikana ei ole juuri edes yritetty.

Valtio, kunnat ja Työttömyysvakuutusrahasto ovat viimeisten kahdeksan vuoden aikana tehneet vuosittain keskimäärin vajaan 9 miljardin alijäämän. Tuo alijäämä on kertynyt julkiseksi velaksi. Julkinen velka oli viime vuoden lopussa vajaat 140 miljardia euroa ja valtion takauskanta 45 miljardia euroa. Lainakorot ovat pysyneet viime vuosina matalina, koska EKP on pitänyt ohjauksen poikkeuksellisen alhaalla jo vuodesta 2009. EKP on laskenut pitkiä korkoja suoraan määrällisen elvytyksen ohjelmalla ja muilla keskuspankkioperaatioilla. EKP on ennakoitunut alkavansa peruuttaa määrällisen elvytyksen ohjelmasta tämän vuoden lopulla.

Valtion ja kuntien keskikoron nouseminen esimerkiksi 2,5 prosenttiyksikköä kasvattaisi valtion alijäämää 2,5 miljardilla eurolla ja kuntien alijäämää 0,5 miljardilla eurolla. Tuo korkokehitys ei ole mitenkään epätavallinen silloin, kun keskuspankki muuttaa politiikkaansa tai markkinaosapuolilla loppuu usko jonkin maan kykyyn suoriutua velvoitteistaan. On turha maalaila piruja seinille, mutta markkinoilla puhutaan jo yleisesti keskuspankkien luoman kuplan mahdollisuudesta ja velkakirjojen korkojen normalisoitumisesta, mukaan lukien EKP:n omassa, viime viikolla julkaistussa toukokuun vakausraportissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite nostaa työllisyys 72 prosenttiin ei ole näillä näkymin toteutumassa, vaikka työllisyys onkin nyt onneksi nousussa. Työmarkkinat ovat jakautuneet. Pitkäaikaistyöttömyys on hienoisessa laskussa, mutta moni ihminen jää nyt käynnissä olevasta kasvusta osattomaksi. Kuitenkaan edes tavoiteltu 72 prosentin työllisyys ei riittäisi kattamaan väestön huoltosuhteen aiheuttamia kustannuksia. Lähivuosina vaadittaisiin 74 prosentin työllisyysaste pitämään julkinen talous kestäväällä pohjalla. Vuoteen 2025 mennessä tämä luku olisi 81 prosenttia. Lukujen pitäisi siis tasaisesti nousta väestön huoltosuhteen heikentyessä.

Tästä vuodesta vuoteen 2030 yli 75-vuotiaiden henkilöiden määrä nousee 300 000:lla. Näille ihmisille on tehty hyvinvointilupaus, josta meidän on pidettävä kiinni. Nykyisillä talouden rakenteilla tuo hyvinvointilupaus ei kuitenkaan ole rahoitettavissa.

Hallitus on aivan oikein panostanut työllisyyteen, mutta toimenpiteet eivät riitä vielä alkuunkaan. Esimerkiksi nyt lisätalousarviossa noussut autoverokertymä tuo jälleen osviittaa siitä, että valtion tulot voivat kasvaa, vaikka veroaste laskee. Työn verotukseen tehdyt kevennykset vaikuttavat varmasti ajan myötä samalla tavalla. Tällä tiellä on syytä jatkaa.

Suomen työllisyysaste on viimeksi ollut 72 prosenttia vuonna 1990. Kyse on määritelmällisesti rakenteellisesta ongelmasta, johon suhdanteet eivät tuo muutosta. Päinvastoin, jos suhdanteet taas heikentyvät, eivät rakenteemme ole valmistautuneet juuri lainkaan ottamaan uutta iskua vastaan. Toimet tarkoittavat työmarkkinoiden vapauttamista, työpaikkakatoista sopimista, sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, merkittävää satsausta osaamiseen ja normien purun jatkamista. Hallitus tekee hyvin, kun se jatkaa hallitusohjelman toteuttamista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

16.22 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Muutama sana näistä valtion omistussuukien laskuista näissä muutamissa omistusyhtiöissä, Nesteessä ja Vapossa:

Itse asiassa jos katsotaan tätä Nesteen tilannetta, niin valtioneuvoston kanslia omistaa tällä hetkellä eniten Nesteen osakkeita, 128,4 miljoonaa osaketta. Tämän jälkeen siellä ovat nämä meidän johtavat eläkevakuutusyhtiömme, jotka yhteensä omistavat 13 miljoonaa osaketta. Pidänkin aika todennäköisenä sitä, että jos valtio jossain kohtaa aikoo näitä Nesteen osakkeita myydä, niin itse asiassa työeläkeyhtiöt tulevat olemaan niitä todennäköisimpiä ostajia. Sitten taas toisaalta, jos se Nesteen omistus menee työeläkeyhtiöitten taaseeseen — siis osittain tässä tapauksessa, eli jos tämä myyntivaltuus käytetään kokonaisuudessaan, niin 42 miljoonaa osaketta myydään ja valtiolle, siis valtioneuvoston kanslialle, jää 86,4 miljoonaa osaketta — niin sehän menee tavallaan taskusta toiseen, eli se hyödyttää sitten kansalaisia ja eläkkeensaajia myöhemmässä vaiheessa sitten, kun ihmiset pääsevät eläkkeelle.

No nyt sitten jos katsotaan laajemmin tätä valtion omistajapolitiikkaa, mitä tässä oikeastaan on tehty kokonaisuudessaan, niin kyllä minun mielestäni me olemme tehneet oikeita linjoja. Nyt me pystymme oikeasti hallitsemaan sitä valtion omaisuusmassaa. Jos katsotaan sitä, kun viime kaudella tehtiin tällainen Destia-yhtiön myynti. Se kauppahinta oli 148 miljoonaa, josta maksettiin 42 miljoonaa siten, että pääoman palautusta annettiin valtiolle, eli siis käytännössä Destian omalla kassalla maksettiin lähes kolmasosa siitä kauppahinnasta. Destialla on hyvä johto, ei siinä mitään. Kauppa oli omistajille hyvä, sillä liikeytulos viime vuonna Destia teki 14 miljoonaa, eli — itse asiassa silloin sitä laskeskelin — noin kuudessa seitsemässä vuodessa jopa, jos liikeytuloon suhteuttaa, ostajat saavat sieltä omansa kyllä takaisin. No, tämä tästä. Nämä päätökset tulevat kyllä aikanaan tänne, jos niitä tehdään.

Nämä isot kysymykset oikeastaan tässä, kun katsotaan koko valtiota ja valtiontaloutta, ovat laajemmin siinä, miten me pystymme ylläpitämään talouskasvua, miten me pystymme ylläpitämään kilpailukykyämme suhteessa muihin maihin ja entä se kuluttajien ostovoiman ylläpitäminen. Itse asiassa nämä ovat ne keskeisimmät kysymykset. Ne työllisyyskysymykset, se työllisyystavoite tulee kyllä sitten sieltä mukana, jos me pystymme vastaamaan näihin kolmeen kysymykseen. Sitten samaten myös se, miten me taitamme tämän valtion velkaantumisen eli velkasuhde. Siis itse asiassa valtion velkasuhdekin tulee taistamaan, jos me pystymme ylläpitämään talouskasvun, kilpailukykyämme ja kuluttajien ostovoiman. No nyt sitten kun katsotaan vähän ajassa eteenpäin sinne syksyyn, niin kyllä itse asiassa ne syksyn budjettipäätökset tulevat olemaan tosi isoja päätöksiä, ja siellä täytyy saada sellaiset lopputulokset aikaan, joilla tämä ostovoima pystytään säilyttämään.

Nyt sitten vielä muutama sana näistä päätöksistä, joita tehtiin tässä lisäbudjetissa:

Oulun sataman syväväylä on hyvä hanke. Täytyy aina muistaa, missä kontekstissa me liikumme. Jos me suhteutamme siihen aikaan, mikä meillä oli kaksi vuotta sitten, me pystymme tekemään paljon vähemmän asioita, meidän keinovalikoimamme oli paljon suppeampi. Nyt me pystymme tekemään tässä vaiheessa tällaisia toimenpiteitä, jotka sitten auttavat niitä alueita ja tuovat sinne työpaikkoja ja tuovat sitä talouskasvua. Tämä Oulun sataman syväväylä on siitä mielenkiintoinen, koska tämä jopa puolittaa kuljetuskustannukset siellä. No nyt sitten jos katsotaan niitä yhtiöitä, jotka kuljettavat jotakin puuta tai metallia tai mitä vain Oulun sataman kautta, niin jos nämä yhtiöt ovat tehneet aikaisemmin plus miinus nolla -tulosta, mikä on aivan hyvin ollut mahdollista, yhtäkkiä heidän kuljetuskustannuksensa tulevat puolittumaan. Se tahtoo sanoa sitä, että sinne viivan päälle jää lii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

kevoittoa, mikä taas johtaa siihen, että lähdetään tekemään investointeja, lähdetään työllistämään ihmisiä. Koko Pohjois-Suomi tulee hyötymään tästä yhdestä hyvästä päätöksestä.

Sitten aivan lopuksi vielä totean sen, että tämä on poikkeuksellinen lisäbudjetti. Tässä valtion velkaantuminen vähenee 178 miljoonaa. Tämä on hyvin positiivinen asia. Saamme mennä joitakin vuosia taaksepäin, että löydämme tämmöisen vastaavan lisäbudjetin, missä näin voimakkaasti valtion velkaantuminen vähenee. Me olemme ihan oikealla tiellä, ja nyt meillä on paljon mahdollisuuksia, uusia keinoja, uusia toimenpiteitä käytettävissämme, joten ei muuta kuin kohti uusia haasteita. Ja toivotaan, että todellakin saamme siellä syksyn budjettineuvotteluissa oikeansuuntaisia päätöksiä.

16.28 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kun yhtään kokoomuksen edustajaa ei nyt ole salissa, niin sallittakoon tämmöinen alkukevennys edustaja Vähämäen puheen jatkoksi, että todellakin tilanne taitaa olla niin, että ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2007 olemme siinä tilanteessa, jossa valtion velkaantuminen ei lisäännä lisäbudjetilla, [Ville Vähämäen välihuuto] ja näin olemme palautuneet niihin hyviin aikoihin, kun kokoomus ei ole ollut hallituksessa. Mutta edelleenkin siis toivomme, että pääsisimme tuohon vuoden 2007 bruttokansantuotteen tasoon. Menetetty vuosikymmen on tosiasia.

Tässä keskustelussa, joka mielestäni on ollut ansiokas ja josta haluan antaa myös hallituksen edustajille kiitoksen, on hallituksella ollut vähän jakomielinen tunnelma. Lähinnä keskustalaiset edustajat ovat riemuinneet talouden käänteestä ja hyvästä vauhdista, kun taas tuossa äsken edustaja Lepomäki puhui synkemmin kuin varmaan kukaan opposition kansanedustajista tänään päivällä. Myös valtiovarainministeri Orpo totesi kyllä ihan tyylikkäästi, että pitää tehdä enemmän. Siksi olen heidän, sekä Lepomäen että Orpon, kanssaan samaa mieltä, että rakenneuudistuksia tarvitaan, ennen kaikkea perhevapaaudistus ja oppivelvollisuuden pidentäminen. Perhevapaaudistus on se suuri työmarkkina- ja talousuudistus, jota juuri tässä ajassa tarvitaan. — Jos ette vielä poistu, edustaja Vähämäki, niin annan teille vielä Nesteestä terveisiä, kunhan siihen asti pääsen. — Perhevapaaudistus parantaa naisten työmarkkina-asemaa, palkkatasa-arvoa ja lopulta myöskin eläketasa-arvoa. Sillä on kiire. Nämä olisivat isompia reformeja kuin limuviinalla läträäminen. Heittäkää nyt syrjään tämä limuviinoista riitely ja keskittykää tärkeisiin ja isoihin asioihin, joista luonnollisesti sote on tämä kaikkein suurin.

Lisäbudjetissa valinnanvapauspilottiin varatut 130 miljoonaa euroa on ikävä kyllä suunniteltu siten, että se sulkee käytännössä Uudenmaan ulos, kuten täällä on todettu. Se on erittäin valitettavaa, koska Uusimaa tulee olemaan kaikkein kriittisin ja vaikein tässä koko sote-uudistuksessa myöskin vuoden 19 koittaessa. Se vaatii erityistoimia. Yksikään yksittäinen kunta ei siis näiden pilottiehtojen mukaan voi saada tätä avustusta, vaikka se kunta olisi niinkin suuri kuin Vantaa tai Espoo, saatikka Helsinki. Pakko yhtyä tulevan pormestarin, Jan Vapaavuoren kritiikkiin: tämä sote näyttää erityisesti suunnitellun niin, että suuret kaupungit siitä eniten kärsivät.

Kolmas huomioni kiinnittyy veroihin: On erittäin myönteinen asia, että 490 miljoonaa euroa on ylittynyt tämä verotuotto-odotus. Hallituspuolueethan usein meitä syyttävät liian innokkaasta verottamisesta, ja on hyvä, että hallituskin on saanut huomata, miten iloinen asia on se, että verotuottoja tulee ennakoitua enemmän tärkeiden julkisten palveluiden rahoittamiseen. Täytyy huomata kuitenkin, että mikään ei ole tässä hallituksen vastuullisella verolinjalla itse tuottamaa, vaan tuulen tuomaa. Autoveron ennakoitua parempi tuotto jää joka tapauksessa viimevuotista selvästi pienemmäksi, vaikka ihmiset ostavat nyt velaksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

myöskin autoja. Kotitalouksien velkaantuminenhan tässä tämän suhdanteen on ensivaiheessa kääntänyt, ja kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että yksityinen velkaantuminen kasvaa koko ajan tavalla, josta sekä Suomen Pankki että Finanssivalvonta ovat ilmaisseet huolensa, samoin myös ulkomaiset tarkkailijat. Tässä suhteessa ostovoiman kasvattaminen olisi äärimmäisen tärkeää myöskin pienituloisille julkisen sektorin työntekijöille. Perintö- ja lahjaveron parempien tuottojen osalta kannattaa huomata, kuten edustaja Rinne tuossa jo totesi, että lähes puolet ennakoitua paremmasta kertymästä johtuu valtiovarainministeri Urpilaisen aikana käynnistetyistä tietojärjestelmän uusimisesta, joka on aikaistanut verojen perintää, eli nämä sadat miljoonat ovat käytännössä tulevista tuotoista pois. Hallitus on ollut verotuottojen osalta onnekas, ja mikäs siinä. Onneakin tarvitaan, jos suunnitelmallista verolinjaa ei ole saatavissa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä pari sanaa Nesteestä:

Edustaja Vähämäki arveli, että jos valtio myisi vaikkapa kokonaan tuon 16 prosentin osuutensa Nesteestä pois, niin siinä olisi mahdollista, että työeläkeyhtiöt olisivat ne, jotka tuon potin saisivat. Kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että jos osakkeenomistajia tässä käsitellään yhdenvertaisesti, kuten ilmeisesti tarkoitus on, niin silloin myöskin ne ulkomaiset osakkeenomistajat, joiden määrä on kaksinkertaistunut viimeisten kahden vuoden aikana Euroclearin tilastojen mukaan 16 prosentista lähes 30:een, edellyttänevät tasaveroista kohtelua. Eli me emme voi kyllä siirtää, ainakaan ilman seuraamuksia, tässä omaisuutta taskusta toiseen, vaan aidosti valtio keventää tässä omaisuuttaan tavalla, joka, kuten jo äsken sanoin, on lyhytnäköinen. Kuten jo pariin kertaan siteeraamani Osuuspankin osaketutkimusjohtaja Henri Parkkinen on sanonut, valtio on ollut hyvä omistaja Nesteelle ja on mahdollistanut sen merkittävän strategisen loikan, johon yksityiset suuret kansainväliset öljy-yhtiöt eivät ole rohjenneet ryhtyä, eli siirtymisen biopolttoaineisiin jo lähes kymmenen vuotta sitten, mikä on palkittu aivan valtavan hienoilla tuloksilla ja kurssinousulla ja yhtiön arvon nousulla, mikä on siis pitkälti valtio-omistajan pitkäjänteisyyden ja pitkämielisyyden ansiota.

Nyt jos tämä 1,5 miljardin euron potti, joka olisi tämä 16 prosenttia, myytäisiin pois, niin se olisi hyvin lyhytnäköistä sen takia, että joka vuosi saadaan nykyarvostuksilla 170 miljoonaa euroa osinkotuloja. Tänäkin keväänä on saatu huomattava määrä osinkotuloja. Eli jo vielä tämän hallituksen aikana, jos tämä nyt vielä loppusuoransa näkee, olisi yli puoli miljardia euroa tulossa pelkästään osinkotuloja, jos ette mene koskemaan tähän Nesteen omistukseen siitä syystä, että haluaisitte takavarikoida tulevilta hallituksilta ja tulevilta sukupolvilta tämän arvokkaan omaisuuden. Kehotan jyrkästi, että näin lyhytnäköisiksi ette sentään heittäydy.

16.35 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Talouskasvu on paras ja välttämätön keino eriarvoistumista vastaan. Tätäkin teemaa olemme hieman tänään tässä lisäbudjettilähetekeskustelussa sivunneet. Erityisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä on todellakin lohdullista todeta se, että nämä kipeät toimet eivät ole menneet hukkaan — puhun nyt näistä tehdyistä kipeistä leikkauksista — vaan Suomi on selviämässä yhdestä sen historian pisimmästä taantumasta. Positiivisia uutisia taloudesta tulee lähes päivittäin. Viimeksi eilen uutisoitiin, että kuluttajien näkemykset Suomen taloudesta ja työllisykehityksestä ovat hyvin valoisat. Työttömyyden vähenemiseen uskotaan enemmän kuin kymmeneen vuoteen, ja kuva Suomen taloudesta on paras sitten vuoden 2010. Aktia nosti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

talousennustettaan vuodelle 2017 reilusti, 1,9 prosenttiin, kun talvella sen ennuste oli vielä 1,4 prosenttia.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Filatov puheessaan nosti erään hyvin tärkeän elementin, johon myös pääministeri Sipilä on jo puuttunut. Hän totesi jotenkin, että ei riitä pelkästään, että lama selätetään, vaan on myös puututtava sosiaaliseen lamaan. Se on juuri näin, ja tämä on onneksi myös pääministeri Sipilän tavoite, että kun talouden käänne on nyt niin monin mittarein saatu aikaan, nyt on puututtava sosiaaliseen lamaan, sosiaalisen eriarvoisuuskehityksen pysäyttämiseen. Hän kevättalvella totesi ja esiin nosti huolensa siitä, että joka kuudes nuori mies tai poika on uhkassa syrjäytyä. Pääministeri Sipilähän kutsui koolle professori Juho Saaren työryhmineen tekemään esityksiä siitä, mitenkä juuri tähän eriarvoistumiskehitykseen pystyttäisiin Suomessa pureutumaan, löydetäisiin keinoja, jotka olisivat mahdollisia tässä taloustilanteessa. Tuosta työryhmästä on luvassa ensimmäisiä tuloksia ensi syksynä, ja varmasti muutkin kuin minä odottavat tätä innolla.

Täällä salissa ollaan keskusteltu myös julkisen talouden epätasapainosta, ja opposition puheenvuoroissa yhtä aikaa todetaan, että leikkauksia ei saisi tehdä mutta velkaakaan ei saisi ottaa. Molempia kritisoidaan. Molempia on tehty, ja tulokset puhuvat puolestaan. Minusta on todella surullista, että jopa pääministerin eroa vaaditaan tässä vaiheessa kun tämä tiukka hallituskauden ensimmäinen puolisko on takana ja nyt nähdään, että toimet ovat olleet oikeita, oikeansuuntaisia ja tehokkaita. Pöyristyttävää. Hän tekee aikanaan oman arviionsa siitä, olivatko hänen hallituksensa toimet riittäviä, ja hän itse arvioi, täyttääkö hän itse itselleen luomat kriteerit. Minusta se on erittäin kunnioitettavaa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä tässä puheenvuorossa tuoda tyytyväisyyteni siihen, että tässä lisäbudjetissa annettiin lisäpanostuksia soten ja maakuntauudistuksen eteenpäinviemiselle. Tietohallinnon perustamiseen maakuntiin sekä maakuntien esivalmisteluun ja väliaikaishallinnon menoihin annettiin 22 miljoonan euron lisäys. Haluan kuitenkin muistuttaa ja oikeastaan viestiä kaikille, jotka ovat maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen kanssa tekemisissä, että raha ei takaa onnistunutta uudistusta. Pitää olla oikea tahotila — siinä pieni viesti myös Uudellemaalle ja Helsingillekin, että pitää olla oikea tahotila — ja sitten myös oikeita henkilöitä valmistelemassa uusia rakenteita, ja tässä viittaan siihen, että sote-uudistus koskee yli 200 000:ta sosiaali- ja terveysalan työntekijää. On todella tärkeää, että näitten henkilöstöryhmien edustus on tekemässä näitä uusia rakenteita. Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön edustajien täytyy olla muutoksessa mukana.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä oikeastaan tärkein, mitä halusin tässä puheenvuorossa mainita.

Tuosta maatalousyrittäjien jaksamisen rahasta, 1 miljoonan euron lisämäärärahasta, mainitsinkin jo aiemmassa puheenvuorossa, että siitä virheellisesti sanotaan, että se olisi lomituksen hallintomenoihin. Ei ole, vaan tällä määrärahalla muun muassa jatketaan maatalouden kriisirahan yhteydessä luotua mallia, jota Mela hallinnoi. Se on nimeltään Välitä viljelijästä -projekti ja se tekee erilaisia jaksamista edistäviä tukitoimia, jotka ovat aivan välttämättömiä. Meillä on hieno ruokaketju, jonka merkitys on meidän kansantaloudellemme ja alueillemme korvaamaton. Ruoka-ala työllistää 340 000 ihmistä Luonnonvarakeskuksen tänään julkaistun selvityksen mukaan, ja ruoka-ala tuottaa 15 miljardin euron arvonlisäystä elikkä 9 prosenttia koko maan arvonlisäyksestä. Viljelijät ovat tuon ruokaketjun ensimmäinen ja tärkein lenkki. Ilman heitä ei ole ruokaketjun muitakaan lenkkejä, ja sen takia tämä panostus viljelijöitten jaksamiseen erittäin vaikeassa taloustilanteessa on valtavan tärkeää, ja on hienoa, että hallitus sen mukisematta teki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

16.42 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos niin ministerille kuin kaikille muillekin. Tämä on ollut oikein hyvää keskustelua. Oikeastaan itsekin haluan aloittaa siitä, mitä moni kollega totesi, että oli maailma ennen vuotta 2008 ja sitten on maailma nyt. Paljon täällä on kuullut viisaita sanoja, jopa jälkiviisaita sanoja, mitä olisi aikaisemmin pitänyt tehdä ja mitä nyt olisi pitänyt tehdä. Mutta toki vaihtoehtoja olisi ollut, ja taloudesta on, voisi sanoa, aika helppokin väitellä makrotasolla. Mutta itse ajattelin puhua siitä, miltä se näyttää tällä hetkellä mikrotasolla, ja siitä, että kunkin hallituksen tuloksia ja hallituksen työn tuloksia on sitten ehkä oikein arvioida jälkikäteen, niin kuin moni meistäkin on tänäänkin tehnyt.

Jos nyt katsotaan ihan oikeasti Suomea tällä hetkellä siitä näkökulmasta, miten tämä kasvu jakautuu eri ihmisten kesken, ja jos juttelee pienyrittäjän, palkansaajan, eläkeläisen, pätikätyöläisen tai opiskelijan kanssa, niin kyllähän sitä kasvua vielä odotetaan siellä omassa taloudessa. Eläkeläiset ovat oman työnsä tehneet ja tietysti palkkansa siinä ohessa ansainneet. Silti heidän ostovoimastaan leikkaaminen, jos mikä, näkyy taloudessa.

Arvoisa puhemies! Myös tukityöllistämistä täällä hallitus on usein jopa ehkä hieman kritisoinut ja kokenut sen jotenkin tällaisena tempputyöllistämisenä. Mutta jos palataan vielä siihen vuoteen 2008, niin esimerkiksi Tanskassa ja Ruotsissa panostettiin aivan toisella tasolla tukityöllistämiseen kuin meillä, jopa kaksinkertaisesti, moninkertaisesti myös Saksassa, ja se kuoppa, mihin me jouduimme, olisi ollut ehkä toisen näköinen, jos mekin olisimme toimineet toisin.

Arvoisa puhemies! Syy, miksi pyysin puheenvuoron, liittyy oikeastaan Suomen kilpailukykyyn. Me olemme tässä salissa oikeastaan viimeiset kaksi vuotta puhuneet siitä, miten huonossa jamassa Suomi on ja miten huono kilpailukyky meillä on. Mutta valitettavasti se keskustelu on hyvin paljon keskittynyt ihmisten palkkoihin ja palkkakustannuksiin. Tänään valtiovarainministeri aivan oikein totesi, että saavutettavuuteen pitää panostaa. Hän aivan oikein nosti esille muun muassa satamainvestoinnit ja ylipäättään väyläinvestoinnit.

Minä olen ollut todella huolissani siitä, että nyt jos koskaan Suomen ja tämänhetkisen hallituksen tulisi pystyä linjaamaan ne hankkeet, mitä me haluamme vuodelle 2023 linjattavaan EU-tason TEN-T-verkkoon, muun muassa liittyen niihin miljarditukiin, mitä sieltä on saatavilla, joten kysynkin hallitukselta: koska te aiotte saada valmiiksi sen väyläsuunnitelman, jota sitten Brysselissä ja muualla Euroopassa on hyvä esitellä?

Mutta kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, kysymys on siitä, miten jaksaa suomalainen osaaminen — ei pelkästään tällä hallituskaudella mutta miltä se näyttää vaikka kymmenen vuoden päästä, vuonna 2027. Olemmeko edelleen maailman ykkösiä tai edes kymmenen joukossa? Miten nämä nyt tehdyt leikkaukset näkyvät siinä, miten suomalainen yliopisto, suomalainen ammattikorkeakoulu ja ylipäättään koko koulutussektori jaksaa, koska ilman osaamista me emme pysty selviytymään tässä kansainvälisessä kilpailussa? Kaikki muu on oikeastaan toissijaista.

SDP on muun muassa talousvaliokunnassa vaatinut panostuksia matkailuun ja kiertotalouteen. Kiitos hallitukselle siitä, että meitä on kuunneltu. Teimme hallituksen kanssa yksimielisen mietinnön energia- ja ilmastostrategiasta, ja siitä vielä kerran kiitos.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä kommentti siitä, miksi Suomen kasvu ja kehitys on epätasaista niin alueellisesti kuin aivan toimialojakin katsoen. Miksi Länsi-Suomi kasvaa ja Itä-Suomi köhii? Erityisesti kysyn tätä keskustapuolueelta, koska teille jos kenelle koko Suomi, aluekehitys, on ollut aina ainakin minun mielestäni keskiössä. Mutta nyt tuntuu siltä, että markkinat vievät ja keskusta vikisee, koska jos nyt katsotaan vaikka edustaja Hos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

kosen Pohjois-Karjalaa, niin kyllä ne työttömyysluvut ovat todella ikävää luettavaa. Tähän liittyen annan hallitukselle yhden neuvon: Älkää keskittykö pelkästään biotalouteen. Muis-takaa digitalisaatio, monipuolinen suomalainen konepajaosaaminen. Katsokaa laajasti ja kuunnelkaa elinkeinoelämää, yrittäjiä, pienyrittäjiä ja sijoittajia, miten Suomea kannattaa kehittää. Siten te saatte koko Suomen liikkeelle.

16.49 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Varsinaissuomalaisittain tähän lisätalousarviesitykseen on syytä olla tyytyväinen, kun Lounais-Suomea on kerrankin muistettu. Kouriintuntuvinta on Turun ja Uudenkaupungin välisen radan sähköistämiseen ehdotettu 21 miljoonan euron valtuus ja 2 miljoonan euron määräraha. Ilmeisesti myös radan perustuksia joudutaan vahvistamaan. Välitön hyötyjä on norjalaisen Yaran Uudenkaupungin-tehdas, jonka Venäjältä tapahtuviin raaka-ainekuljetuksiin liittyvät turvallisuus- ja ympäristöriskit muun muassa Turun ratapihalla pienentyvät. Aikaa myöten myös henkilöjunaliikenne Turusta Uuteenkaupunkiin voinee alkaa ja auttaa muun muassa Uudenkaupungin autotehdasta työvoiman saamisessa.

Merkittävä on myös Lounais-Suomen koulutukseen ehdotettu 20 miljoonaa euroa, josta valtaosa, 14 miljoonaa euroa, ohjataan tekniikan alan yliopistojen yhteistyöhön Lounais-Suomen alueella. Vielä riittää 6 miljoonaa euroa ammattikoulutuksen reformin pilotteihin ja ammattikorkeakoulutuksen vahvistamiseen.

16.50 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisätalousarviossa on erittäin paljon hyviä kohteita. Sen tietää siitä, että jopa oppositio niitä kannattaa, vaikka toimet eivät ole heidän mielestään tietenkään riittäviä.

Tällä hetkellä talous on kasvussa. Edustaja Skinnarille tiedoksi, että omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa yritysten liikevaihto on kasvussa lähes joka toimialalla. Myös kotimaan kysyntä on kasvattanut myyntiä. Laariin sataa nyt liki kaikista ilmansuunnista. Maakunnassamme vain viiden toimialan liikevaihto laski viime vuoden lopulla hieman, lähes parinkymmenen muun toimialan liikevaihto kasvoi. Erityisen vahvaa on meno ollut metallin viennissä, mutta myös puualan kasvuprosentit ovat kaksinumeroisia. Moneen aikaisempaan vuoteen nähden poikkeavaa on ollut se, että yritysten kasvu kattaa koko maakunnan. Viennin ja yritysten liikevaihdon kehitys on ollut Pohjois-Karjalassa pääsääntöisesti jopa maan keskiarvoa parempaa, mutta työllisyys on kohentunut hieman muuta maata hitaammin. Tämän osalta onkin vielä paljon tekemistä. Myös alavireinen matkailu näyttää kääntyneen maakunnassamme kasvuun, ja esimerkiksi tax-free-kaupan kasvuprosentti on peräti 70.

Yksi asia, minkä toivoisin hallituksen palauttavan pikimmiten, on romutuspalkkiokokeilu. Vuoden 2015 romutuspalkkiokokeilu oli menestys. Vanhoja autoja poistettiin esimerkiksi vuoden 2015 heinäkuussa yli 22 prosenttia enemmän verrattuna edellisvuoden heinäkuuhun. Tämä lisäsi osaltaan meidän jokaisen liikenneturvallisuutta. Romutuspalkkiokokeilun aikana kuluttaja sai 1 500 euron alennuksen uudesta autosta romutettuaan yli 10 vuotta vanhan auton ja ostettuaan tilalle uuden auton, jonka CO₂-päästöt ovat enintään 120 grammaa per kilometri tai jonka käyttövoimana on joko kokonaan tai osittain korkeaseosetanoli, metaani tai sähkö. Valtion osuus romutuspalkkiosta oli 1 000 euroa ja autoalan osuus 500 euroa yhtä uutta autoa kohden.

Romutuspalkkion turvin on Suomen teille saatu jo noin 8 000 vähäpäästöistä uutta autoa. Tällä hetkellä silti vielä noin puolet Suomen autokannasta on yli 10 vuotta vanhaa. Ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

voitteena tulee mielestäni jatkossakin olla autokannan muuttaminen nuoremmaksi, ympäristöystävällisemmäksi sekä liikenneturvallisemmaksi. Romutuspalkkiokokeilun jatkaminen olisi myös valtion verotulojen ja työllistämismahdollisuuksien näkökulmasta jatkamisen arvoinen. Romutuspalkkiokokeilun jatkaminen olisi hyvää jatkoa hallituksen päätökselle alentaa autoveroa portaittain vuosina 2016—2019. Pitäisin romutuspalkkiokokeilun jatkamista jopa parempana ratkaisuna kuin rakenteilla olevalle Kymi Ring -moottoriurheilukeskukselle myönnettävää 3,5 miljoonan euron määrärahaa, koska romutuspalkkiokokeilusta olisi hyötyä useammalle liikenteen käyttäjälle.

16.54 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onnittelut Pohjois-Karjalalle siitä, että kasvua löytyy. Oma puheenvuoroni liittyi siihen, että se voisi olla vieläkin voimakkaampaa. Mutta täytyy nyt hallitusta tukeakin välillä täältä oppositiosta liittyen Kymi Ring -hankkeeseen. Siinä on aivan oikein vastuutettu myös yksityistä sektoria, kuten ministeri Orpo sanoi. Jollei yksityistä rahaa löydy, ei löydy valtionkaan rahaa, se on aivan oikea lähestymistapa se.

Vielä äskeiseen puheenvuoroon liittyen totean sen, että toivottavasti hallitus todella ottaa takaisin tämän autonromutuspalkkion, koska jos katsotaan kaikkia meidän ilmastotavoitteitamme, olen aivan samaa mieltä edustajan kanssa siitä, että meidän tulisi paljon voimakkaammin tukea autokannan uusiutumista. Jos katsoo niitä vaikutuksia, mitä aikaisemmallalla romutuspalkkiolla oli, niin kansantaloudellisesti se investointi kannattaa. [Kari Kulmala: Hyvä puheenvuoro!]

16.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtiontalouden tilanteesta tuossa lisätalousarviokirjasessa kertovat tekstit ovat aivan paikkansa pitäviä ja erinomaisen kuvaavia nykyistä taloustilannetta peilaten.

Edustaja Skinnari äskeisessä puheenvuorossa kysyi Itä-Suomen perään. Se kuuluu olenaisena osana, toivon mukaan, Suomen kehittämiseen, että myös Itä-Suomea kehitetään. Miksi Itä-Suomella menee keskimääräistä huonommin kuin muulla Suomella? Vastaus on kovin yksinkertainen: Itä-Suomi, Pohjois-Karjalan maakunta varsinkin, on joutunut Venäjän pakotepolitiikan jalkoihin ihan selkeästi. Ja toisena syynä ovat sitten nämä metsäteollisuuden isot, suurimittaiset puuntuonnit ja varsinkin energiapuun tuonti, joka on kuristanut paikallisen puukaupan varsinkin energiapuupuolella lähes kokonaan ja sitten polkenut muun muassa metsäkoneurakoitsijoiden ja kuorma-autoilijoiden taksat niin alas kuin ikinä olla voi tämän kabotaasiliikenteen takia. Sitä suurmetsäteollisuus käyttää tänä päivänä häikäilemättömästi hyväksi. Olen siitä kyllä omassa ryhmässäni puhetta pitänyt ja jatkan sen pitämistä, että saataisiin venäläisten liikenteelle joku järkevä maksu, että eivät särkisi Suomen teitä maksamatta tänne mitään veroja tai korvauksia. Tämä tietysti Schengenin ulkorajalla on hieman vaikeampi harjoitus, kun emme voi keksiä omia sääntöjä vaan ne on hyväksyttävä tuolla Brysselissä. Mutta kuitenkin se syy on siellä.

Toinen suuri syy Itä-Suomen huonoon tilaan on tietenkin liikenneinfran tilanne. Me ja muu maakunta olemme jääneet jalkoihin niistä rahoista, mitä muualle Suomeen suuria hankkeita on tehty, Itä-Suomeen ei juuri ollenkaan. Elikkä liikenneinfran osalta olemme takapajula, se on kiistämätön tosiasia.

Biotalous kehitys on ollut ensimmäinen pitkäaikainen positiivinen merkki Itä-Suomessa, mutta nyt on sitten keskusvirastoissa ja ministeriöissä ollut vastustusta yhtä hanketta kohtaan, jota olen tässä yrittänyt Lieksaan viedä eteenpäin: Lieksan GFN-hanke, bioöl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

kyhanke, joka tekee puusta bioöljyä, joka sopii muun muassa polttoaineisiin lisäjakeeksi, dieseliin ja bensiiniin. Eli tätä hanketta sitten erilaiset keskusvirastot ovat vastustaneet, siellä on jarrutettu, täysjarrutus on menossa, ja sitä asiaa nyt selvitetään. Hanke olisi muuten täysin hyväksytty maakunnassa, vain rahoituspäätökset viipyvät jostain syystä byrokratian rattaissa. Jos edustaja Skinnerilla on tähän ratkaisu, niin mielelläni otan sen vastaan vaikka välittömästi. Asian eteen tehdään joka päivä töitä, ratkaisua ei vielä ole, mutta uskon, että ratkaisu saadaan syntymään ennen kuin seuraavia lumia pihalta lapioidaan.

Joka tapauksessa biotalous on meille iso asia, ja Suomen ja Itä-Suomen ja koko Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä näkökulma myös lisätalousarvion kautta on se, että jos metsäpuolella ei saada uusia investointeja aikaiseksi, meidän kasvun eväät on silloin syöty. Metsätalouden puolella Suomen metsissä tapahtuva hakkuutoiminta tuo koko maahan lisää sekä metalliteollisuutta, kemianteollisuutta, energiateollisuutta ja monta muuta teollisuuden pientä alaa. Koska investoinnit ovat niin valtavia, niin siitä hyötyy koko Suomi — esimerkkinä tapaus Äänekoski, jonka ministeri Orpo omassa puheenvuorossaan toi hyvin esiin muutama tunti sitten.

Toinen asia, talouden yleinen tilanne:

Kuten lisätalousarviossa todetaan, niin talouden yleinen tilanne on saatu kääntymään plusmerkkiseksi. On syytä muistaa, että kysymyksessä on kahdeksan vuoden korpitaival. Suomen talous laski kahdeksan vuotta alamäkeä koko ajan. Ja sitten kun demarit ovat tässä salissa huutaneet ja antaneet vahvan mielipiteen siitä, että mikään ei ole toiminut eikä onnistunut hallitukselta: Jos katsoo viime vaalikauden tapahtumia, niin meillähän viime vaalikaudella tapahtui sellainen asia, että velkaa otettiin rajusti lisää, 100 000 työtöntä tuli lisää, kuntatalous ajettiin konkurssin partaalle, kriisikuntien lista oli pitkä kuin nälkävuosi.

Viime vuonna kuntatalous kääntyi jo plussalle, 450 miljoonaa euroa viime vuonna kuntatalous oli plussalla, eli kuntaapuoli pantiin kuntoon, ja nyt on työllisyys lähtenyt paranemaan. Mutta on syytä muistaa, niin oppositiossa kuin hallituksessakin, koko Suomen eduskunnassa se, että nyt aloitettu työ on pitkäjänteistä työtä, se on kuin maratonin juoksua. He, jotka ovat sen juosseet, sanovat, että tuota maratonia ei voi ensimmäisellä viidellä kilometrillä muuta kuin hävitä, voittaa sitä ei voi ensimmäisellä viidellä kilometrillä. Eliikkä nyt tarvitaan malttia tehdä uusia viisaita investointipäätöksiä, laittaa infraa kuntoon. Tämä hallitushan panee muun muassa liikenneväylien kunnon kohottamiseen 600 miljoonaa euroa ylimääräistä, mikä viime vaalikaudella muuten jäi tekemättä.

Eliikkä summa summarum voisi sanoa, että talouden suunta on käännetty, ja kuten ministeri Orpo sanoi, nyt pitää mennä päätös päätökseltä, askel askelelta eteenpäin. Mitään hokkuspokkuskonstia ei ole olemassa Suomen talouden kuntoon laittamiseen seuraavina vuosina, vaan sitkeää, rauhallista työtä — ja ennen kaikkea se, että nyt tulevissa työmarkkinaratkaisuisissa olemme järkeviä ja emme lähde vastuuttomasti mitään isoja ulosmittauksia tekemään. Uskon vahvasti siihen, että nyt työmarkkinajärjestöillä tämä tietämys ja osaaminen on niin korkealla tasolla — arvostan erittäin suuresti heidän osaamistaan — että he osaavat tulevat ratkaisut tehdä Suomen kokonaistalouden huomioiden, koska jos haluamme työttömyyttä tässä maassa alas, niin meidän on syytä ottaa huomioon se, että olemassa olevat työpaikat ovat äärimmäisen tärkeät ja jokainen uusi syntyvä työpaikka pienentää työttömyyttä.

Tämän viisauden ymmärrän levinneen kyllä kaikkialle tässä maassa, että vain työn kautta Suomi nousee ja työttömyys saadaan laskuun — sieltä kautta ne noin 7 miljardin kus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

tannukset, jotka työttömyys tälle yhteiskunnalle vuosittain maksaa, saadaan pienennettyä. Tässäkään asiassa oikoteitä onneen ei ole olemassa.

17.01 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kun työllisyys on nyt kääntynyt selvään nousuun ja talous samalla kasvuun, niin uskaltaa oppositiokin jo kiitellä varovasti, mutta kuitenkin se uskaltaa kiitellä hallitusta. Kiitokset ovat yhä edelleen siis hentoja, mutta kun talouden nousuvauhti hiljalleen tästä kiihtyy, niin lisääntyy varmaan oppositiosta käsin tuleva kiittelykin hallituksen hyvistä esityksistä.

Lisätalousarvio pienentää kasvaneiden verotuloarvioiden myötä valtion velanottotarvetta kaikkiaan 178 miljoonalla eurolla. On tosiaan varsin poikkeuksellista, että nämä lisätalousarviot pienentävät velanottoa, kuten edustaja Vähämäki täällä tänään aiemmin totesi. Tämä kehitys on ainakin osaltaan seurausta tuloveronalennuksista ja ostovoiman kasvamisesta, mikä on saanut suomalaiset kuluttajat liikkeelle. Arvonlisäverotuotot kasvavatkin yli 180 miljoonaa euroa aiemmin arvioidusta. On silti selvää, että julkinen velkaantumisemme on edelleen liian nopeaa. Onneksi kuntatalouden velkaantumistahti on saatu taittumaan tällä vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! Tuloveron alennusten lisäksi eräs hyvä esimerkki toimivasta kannustimesta on päivähoitomaksujen alennus. Päivähoitomaksuja alennetaan jälleen varsin pienituloisissa lapsiperheissä. Se on hyvää jatkumoa jo viime syksynä tehdyille maksualennuksille. Ne ovat parantaneet työllistymisen kannustimia ja kasvattaneet monen pienituloisen perheen käteenjääviä tuloja useilla prosenteilla. Tällaisia hyviä päätöksiä tulee tehdä jatkossakin. Nettotulojen kasvu bruttotulojen pysyessä maltillisina hyödyttää sekä palkansaajia, yrittäjiä että koko suomalaista yhteiskuntaa.

17.03 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Itse tuolta hieman vähemmän suotuisan rakennemuutoksen alueelta tulevana osaan ehkä hieman sanoa joitakin syitä siihen, miksi talous ei aina etene jossain päin maata yhtä hyvin kuin toisaalla. Kyse ei läheskään aina ole rahasta tai valtion panoksesta, vaan kysymys voi olla myös asenteesta, siitä, millainen on kulttuuri yrittäjyyttä ja siinä onnistumista kohtaan. Enemminkin meillä päin on ollut asenteena se, että mennään töihin isoon firmaan sen sijaan, että perustettaisiin oma yritys. Nyt vain ongelma on se, että niitä isoja firmoja ei välttämättä enää ole tai ne eivät työllistä samassa määrin kuin aikaisemmin, ja tämä yhtälö ei toimi. Tarvitsisi keksii jotain uutta. Se ajatusmaailma kuulostaa varsin sosiaalidemokraattiselta, ja sitä taustaa vasten ihmettelinkin edustaja Skinnarin puheenvuoron loppua. Se oli suorastaan hämmästyttävä. Siinä puhuttiin yrittäjien ja elinkeinoelämän kuulemisesta. Piti oikein tarkistaa puhujan puoluekanta. Olisin mielelläni kuullut, mitä sellaisia asioita on, joita mainitut tahot pitävät hyvinä ja joita SDP on koskaan edistänyt, edes kannattanut tai ei ole suorastaan vastustanut. Apteekkeita ja juristeja kyllä on pari vuotta osattu täällä haukkua.

17.05 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten päivän keskustelussa on moneneen kertaan tullut esille, vaikuttaa siltä, että talouden suuri käänne on todellakin tapahtunut. Sen huomaa monista arvioista, jotka liittyvät vaikkapa verotuloarviokertymään. Sitä on pystytty korjaamaan hieman ylöspäin. Arvonlisäverotuotto on hieman korkeampi kuin on arvioitu. Jopa autovero kasvaa hieman siitä, mitä on ajateltu. Kyllähän nämä osaltaan kertovat siitä, että ihmisilläkin on jälleen luottoa omaan kotitalouteensa. Se kertoo myös siitä, että yhä useampi ihminen on saanut töitä. Se, että maaliskuun tilastoissa oli yli 10 000

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

pitkääikaistyötöntä vähemmän kuin samaan aikaan vuosi sitten, puhumattakaan siitä, että oli yli 30 000 työtöntä kokonaisuudessaan vähemmän verrattuna vuoden takaiseen, on kylä näille ihmisille henkilökohtaisessa elämässä aivan valtavan suuri asia.

Tässä keskustelussa ja hallituksen lisätalousarvioesityksessä on tullut esille positiivisen rakennemuutoksen alueita. On aivan selvää, että Varsinais-Suomen varsin suuri kasvuvauhti säteilee laajemmalle alueelle, ja samankaltaista kasvuvauhtia kyllä on ounasteltavissa myös pohjoisessa. Siellä matkailun kasvulukemat ovat olleet jo pitkään kaksinumeroisia, ja on ollut erittäin tärkeää, että hallitus sitten myös tuolla budjetin puolivälitarkasteluissaan toi mukaan matkailuun uusia kärkihankkeita. Nämä ovat asioita, joista on pitkään puhuttu, vaikkapa audiovisuaalisen median kannustin, jolla pystytään luomaan myös uudenlaista luovaa toimintaa Suomeen. Tämä tulee muuten esille myös tuossa pohjoismaisessa viime vuoden toimintakertomuksessa, koska Pohjoismaat yhdessä ovat tehneet erittäin paljon työtä sen eteen, että saadaan elokuvatuotantoja Pohjolaan.

Arvoisa puhemies! Ajattelin kuitenkin puhua omassa puheenvuorossani hieman infrastruktuurista ja siitä, että jos me haluamme saada tehtyä sen suuren historiallisen muutoksen, että luovumme fossiilisista polttoaineista ja rakennamme uusiutuville energiamuodoille siten, että hyödynnämme kaikki jätevirrat, se tarkoittaa myös sitä, että meidän infran täytyy olla hyvässä kunnossa. Onnittelen Vuosaarta ja Oulua sataman syvennyksistä ja toivon, että sitten seuraavassa vaiheessa myös Pohjois-Suomen satama Kemissä pystyisi tämän syvennyksen saamaan. Se on totta kai kilpailullisesti erittäin merkittävä. Ottaen huomioon sen, että Suomen pohjoisimmat satamat ovat yhteen laskettuina kuitenkin jo varsin suuria — ja monet pohjoisen hankkeet, puhumattakaan Kaidin potentiaalisesta miljardin euron hankkeesta tai pidemmän aikaa spekulatioissa olleista kaivannaisteollisuuden hankkeista tai sitten muista, Kemijärven ja Kainuun biotaloushankkeista — on varmasti tarpeellista, että Keminkin satama oman syväyksensä saa, etenkin kun kilpailutilanne Ruotsin kanssa on varsin tiukka. Suomella on kuitenkin uniikkia maailmanlaajuisista osaamista jäänmurtamisessa. Se, että Kemi taitaa olla niitä ainoita kokonaan jäässä olevia satamia ja silti pystymme sitä hyödyntämään läpi vuoden, on kyllä hieno osoitus suomalaisesta jäänmurto-osaamisesta. Niinpä toivonkin, että myös Kemin satama tulee saamaan väylän syväyksen mahdollisimman pian, ja uskon, että ennen kaikkea tämä Kaidin liikkeelle lähtevä hanke on siinä se laukaiseva tekijä.

Arvoisa puhemies! Myös se, että esimerkiksi Finnveran varainhankinnan valtuuteen ehdotetaan puolen miljardin euron lisäystä, kertoo siitä, että yritykset ovat kiinnostuneita lainarahasta ja ovat lähteneet sitä hakemaan. Samoiten se, että myös Tekesissä lainavaltuuksia ehdotetaan nostettavaksi, on erittäin merkittävää. Vielä jos mietin sitä puolivälitarkastelun päätöstä siitä, miten Suomen Akatemiaa, Tekesiä ja ensimmäistä kertaa myös ammatillista koulutusta tullaan pääomittamaan, se on erittäin merkittävä askel sille, miten saadaa sitä perus- ja ruohonjuuritasoa — yhdessä sen ammatillisen koulutuksen suuren reformin kanssa — ja myös yritysyhteistyötä paranemaan, koska monet niistä kasvun aloista, mitä tällä hetkellä on, lähtevät kyllä luonnonvarapuolelta, ja siellä myös ne pääomat ovat aika suuria, mitä vaaditaan, ja ne pitää pystyä oppilaitoksille tarjoamaan ja mahdollistamaan.

Lisäksi tähän loppuun ajattelin vielä sanoa muutaman sanan ja ehkä toiveenkin siitä, kun Suomessa on kaivannaisteollisuutta ja siitä iso osa on toiminut vuosikymmeniä erinomaisesti ja tuottanut kansantaloudelle hyötyä ja hoitanut asiat mutta valitettavasti on myös sellaisia, jotka ovat sitten jättäneet jälkiään, ja yksi niistä nyt sitten on tämä, mihin joudutaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2017 vp

laittamaan tässä lisätalousarviossa 5 miljoonaa euroa. Toivon, että jossain vaiheessa lain-säädäntöä ympäristövastuun osalta ja takausvastuiden osalta tarkistettaisiin, ettei veronmaksajille tällaisia laskuja jäisi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.